

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

**Revitalizace hospitalu Kuks a jeho okolí,
vliv této revitalizace na cestovní ruch**

Bakalářská práce

Autor: Markéta, Doležalová
Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: prof. RNDr. Josef Zelenka, CSc.
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
Fakulta informatiky a managementu
Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, tel: 493 331 111, fax: 493 332 235

Zadání k závěrečné práci

Jméno a příjmení studenta:

Markéta Doležalová

Obor studia:

Management cestovního ruchu

Jméno a příjmení vedoucího práce:

Josef Zelenka

Název práce:

Revitalizace hospitalu Kuks a jeho okolí, vliv této revitalizace na cestovní ruch

Název práce v AJ:

Revitalization of the Hospital in Kuks and its surroundings - influence of revitalization on tourism

Podtitul práce:

Podtitul práce v AJ:

Cíl práce: Cílem této práce je analýza současné návštěvnosti hospitalu a dalších ukazatelů této atraktivitu cestovního ruchu. Pomocí dotazníkového šetření zhodnotit vliv revitalizace na rozvoj CR regionu.

Osnova práce:

- 1 Úvod
- 2 Cíl a metodika práce
- 3 Teoretická východiska
  - revitalizace památek a jejich využití v CR
  - historie hospitalu Kuks - využití, zakladatelé
  - současná podoba hospitalu
  - revitalizace hospitalu a navazující projekty
- 4 Výzkumná část/praktická část
  - analýza současné návštěvnosti hospitalu
  - dotazníkové šetření
- 5 Shrnutí výsledků práce
- 6 Závěr
- 7 Literární zdroje

Projednáno dne: *13.10.2011*

Podpis studenta

Podpis vedoucího práce

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci zpracovala samostatně, za vedení vedoucího práce pana prof. RNDr. Josefa Zelenky, CSc. a s použitím uvedených pramenů.

V Hradci Králové dne 29. 4. 2015

Markéta Doležalová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych tímto poděkovala panu prof. RNDr. Josefu Zelenkovi, CSc. za jeho ochotu a cenné rady, které mi pomohly při zpracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Téma práce je revitalizace hospitalu Kuks a jeho okolí a vliv této revitalizace na cestovní ruch. Cílem této práce je analýza stavu současné revitalizace, návštěvnosti hospitalu a dalších ukazatelů této atraktivity cestovního ruchu a vyhodnocení jejich vlivu na cestovní ruch.

Práce je rozdělena na dvě části. V první části se zabývá teoretickými východisky, jedná se o základní informace o revitalizaci památek, cestovním ruchu a jedné z forem sportovně rekreačního cestovního ruchu cykloturistice.

Druhá část uvádí historii a současnou podobu hospitalu. Stručně zhodnotí i projekty, jejichž předmětem je revitalizace hospitalu a okolí, kterých v nedávné době i v současnosti proběhlo několik. Tato část obsahuje jednak analýzu současné návštěvnosti hospitalu a přílehlých atraktivit, zároveň se zabývá pomocí dotazníkového šetření zhodnocením vlivu revitalizace na rozvoj cestovního ruchu v regionu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Revitalizace, hospital, Kuks, cestovní ruch

ANNOTATION

The subject of the thesis is the revitalization of the Hospital in Kuks and its surrounding and the influence of that revitalization on tourism. The main aim of this thesis is to analyse current situation of revitalization, attendance and other indicators concerned to tourist attraction and evaluate their impact on tourism.

The thesis is divided into two parts. In the first part the author deals with theoretical findings concerning renovation of attractions and tourism in general as well as one form of sporting recreational activity – cycling.

The second part focus on the hospital history and its present form. Moreover the author presents several projects those aim is the revitalization of the hospital and its surrounding. That part contains of two analyses: an analysis of situation of revitalization, attendance and other indicators concerned to the hospital. The author uses statistical data. An analysis made by questionnaire focused on the influence of that revitalization on tourism.

KEY WORD

Revitalization, hospital, Kuks, tourism

Obsah

1	Úvod	8
2	Cíle a metodika práce	9
3	Teoretická část.....	13
3.1	Památky a revitalizace	13
3.2	Baroko	18
3.3	Cestovní ruch	20
3.4	Cykloturistika	27
4	Praktická část	31
4.1	Základní charakteristika revitalizované oblasti Kuksu.....	31
4.1.1	Historie hospitalu Kuks.....	31
4.1.2	Podoba hospitalu před a po rekonstrukci a vize rozvoje.....	35
4.2	Revitalizace hospitalu a navazující projekty	40
4.2.1	Kuks – Granátové jablko	42
4.2.2	Navazující projekty	48
4.3	Analýza současné návštěvnosti hospitalu	57
4.3.1	Analýza současné návštěvnosti Hospitalu Kuks a přilehlých atraktivit	57
4.4	Dotazníkové šetření	66
4.4.1	Výsledky dotazníkového šetření	66
5	Shrnutí výsledků práce.....	75
6	Závěr	80
7	Použité zdroje	82
7.1	Literární zdroje	82
7.2	Internetové zdroje	83
8	Seznam zkratk	87
9	Seznam obrázků	88
10	Seznam grafů	90
11	Přílohy.....	91

1 Úvod

Kuks je místo výjimečné samo o sobě, je jednou z nejvýznamnějších barokních památek v Evropě a patří k českým národním kulturním památkám. Snoubí se v něm krása umění a kouzlo krajiny se symbolikou místa. S Kuksem je neodmyslitelně spojené jméno Františka Antonína Šporka, který dokázal skloubit duchovní stránku, představující rodinnou hrobku, kostel, galerii soch Ctností a Neřestí a také samotný hospital s jeho charitativním posláním na straně jedné, se zámekem, jako jeho rezidencí a lázněmi, s hudebními, divadelními, kulturními aktivitami na straně druhé. V jeden promyšlený a fungující celek spojil úplně odlišné věci. Je zřejmé, že baroko tedy nebylo pouze dobou temna, ale že to byla doba osvícená, kulturní a velmi vzdělaná, plná nápadů a aktivit. Lázně byly ve své době velkolepým areálem, kde bohatá šlechta našla rozmanité světské radovánky. I v současné době, kdy se z velkolepých lázní díky povodním, vyhoření a letům chátrání zachovaly pouze fragmenty, si dokáže návštěvník představit velkolepost myšlenky a výjimečnost tohoto duchovního místa. Při každé návštěvě je možné objevit něco nového a neopakovatelného, když na návštěvníka dýchne duch místa, jeho genius loci a připomene jeho výjimečnost, která nemá ve světovém umění obdoby. Revitalizace této památky, ve smyslu obnovy a navrácení využití je určité na místě. Sice není možné navrátit lázně do původní podoby s využitím jako za hraběte Šporka, ale je možné zanechat památku pro budoucí generace opravenou, umožnit jim nahlédnout do minulosti a představit si její velkolepost v dobách největší slávy.

„Hlavní devizou dnešní doby je pomíjivost, prchavost, informace upadá v zapomenutí, je to obchod o duši a tou zmítají imaginace reklamních agentur denně novými modely. V tomto kolotoči mají staré dobré památky stabilitu nevídanou, nenabízejí totiž změny, ale jsou zastavením času, jímž obdarovávají kolemjdoucí, jsou kotvami bytí člověka k pevnému základu domova.“ [3]

2 Cíle a metodika práce

Celý areál hospitalu Kuks je nepřehlédnutelný při cestě autem do ZOO Dvůr Králové nebo do Krkonoš. Dlouhá léta byl areál opravován ze skromných finančních prostředků, ty ale nebyly dostatečné a areál postupně chátral. Po dlouhých jednáních se podařilo získat finanční prostředky z národních i evropských zdrojů, díky kterým v této oblasti probíhaly velké investiční akce, jež několikanásobně převýšily dosavadní investice do památky. Je důležité zhodnotit, zda tyto investice nejenom výrazně pomohou zabránit jejímu chátrání, ale také podpoří cestovní ruch v Kuksu i přilehlém okolí. Hlavním cílem této práce je tedy ověřit předpoklad, že revitalizace Kuksu a jeho okolí má významný vliv na cestovní ruch.

Samotnému zpracování práce předcházelo studium, analýza a komparace odborné literatury a informací dostupných elektronicky.

V první části práce je vymezen pojem revitalizace, pojmy s revitalizací spojené a dále formy využití revitalizace, obsahuje informace týkající se památek a různých druhů jejich obnovy. Teoretickou základnou pro toto téma byly webové stránky Národního památkového ústavu a Ministerstva kultury ČR. Další informace se nacházejí v různých zdrojích, týkajících se konkrétních druhů revitalizací. Tyto informace byly získány z větší části z webových zdrojů, neboť knih zabývajících se přímo touto problematikou není k dispozici mnoho.

V teoretické části nesmí být opomenuto ani téma doby barokní, ve které se areál Kuksu dočkal největšího rozkvětu. Jsou zmíněny základní prvky a myšlenky doby baroka, jejichž zdrojem byla kniha Dvanáct století naší architektury od autorů Pojzl a Londin, 2008. Velmi zajímavé informace o této době obsahuje také kniha Tvář baroka: poznámky, které zabloudily na okraj života, skicář problémů a odpovědí od uznávaného historika 20. století a odborníka na dobu baroka, Zdeňka Kalisty.

Následně je věnován prostor cestovnímu ruchu, stručné definici, popisu jeho druhů a forem, také je zmíněn destinační management a nové trendy v současném cestovním ruchu, které se začínají rozvíjet v návaznosti na různé požadavky účastníků cestovního

ruchu a také s rozvojem komunikačních technologií. Tyto trendy byly vybrány v souvislosti s možností jejich rozvoje ve zrevitalizované oblasti Kuksu. V závěru kapitoly je přiblížena jedna z forem sportovně rekreačního cestovního ruchu, a to cykloturistika, jež je v současné době v souvislosti se snahou o rozvoj cestovního ruchu velmi diskutovaný pojem nejen na Kuksu. Proto byla v roce 2011 vydána agenturou CzechTourism kniha Cykloturistika: současný stav a perspektivy v České republice, jejímž autorem je Daniel Mourek [8]. Tato kniha je svým obsahem na trhu ojedinělá a byly z ní čerpány užitečné informace týkající se právě rozvoje cykloturistiky.

Historie hospitalu a jeho okolí, okolnosti jeho založení a využití, které vedou k přiblížení jeho tehdejšího velkolepého významu a kterými se zabývá praktická část, byly čerpány z webových stránek hospitalu - www.hospital-kuks.cz [30], které jsou přehledně zpracované a nabízejí množství důležitých informací. Také z webových stránek obecně prospěšné společnosti Revitalizace Kuks - www.revitalizacekuks.cz [32] je možné získat nové poznatky. K nahlédnutí jsou zde umístěny Výroční zprávy z každého roku činnosti této společnosti a také Strategie rozvoje oblasti Kuksu. V rámci sekundárních zdrojů je na toto téma zpracováno množství reklamních materiálů a článků. Kapitola práce O historii a vzniku Kuksu je poměrně obsáhlá, protože je v ní nastíněna rozsáhlost areálu a velkolepost myšlenky, kterou se hrabě Špork snažil zanechat. V současné době na ní navazují různé projekty, které se snaží o obnovu a navrácení dřívější slávy.

Projekt revitalizace areálu Kuks byl sledován od jeho začátku, kdy byl uskutečněn řízený rozhovor s kastelánem hospitalu, který poskytl zajímavé informace o plánované obnově a osvětlil historickou hodnotu památky. Z rozhovoru byly získány informace týkající se nejen revitalizace a následného využití památky, ale také problematiky čerpání dotací.

V praktické části jsou dále přiblíženy a zanalyzovány projekty, které probíhaly v nedávné době v popisované lokalitě. Jejich záměrem bylo a stále je obnovení atraktivity tohoto území, dále si kladou za cíl zvýšení návštěvnosti lokality. Podklady pro zpracování této části byly získány z webových stránek poskytovatelů evropských dotací (Ministerstva pro místní rozvoj ČR, Úřadu Regionální rady regionu soudržnosti Severovýchod), webových stránek obecně prospěšné společnosti Revitalizace Kuks, z rozhovoru s kastelánem hospitalu a zaměstnanci Úřadu Regionální rady.

Během několika návštěv oblasti byla pořizována fotodokumentace průběhu revitalizace, která mapuje obnovu oblasti. Dále byly uskutečněny rozhovory s různými subjekty o probíhající obnově, například s PR manažerem a vedoucím nově vzniklého turistického informačního centra panem Košťálem a několika místními podnikateli.

Metodou pro ověření stanovených předpokladů bylo provedení empirického šetření. V tomto případě byla zvolena analýza návštěvnosti hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky. Jako vstupní data byly využity výstupy z pokladního systému hospitalu. Výsledky jsou ovlivněny právě revitalizací areálu, protože během této obnovy byl hospital uzavřen a nebylo tedy možné získat aktuálnější informace, které by se daly porovnat s výsledky analýzy návštěvnosti nově vybudované cyklostezky, která tuto oblast protíná. Analýza využití cyklostezky byla provedena z dat, která jsou výsledkem sčítání čidel umístěných na vybraných místech cyklostezky. Informace o cyklostezce a podklady pro analýzu byly získány od starosty města Smiřice, Luboše Tuzara.

K ověření předpokladů cíle práce byla v další části zvolena technika dotazování, jako jedna z nejpoužívanějších výzkumných technik [18]. Vytvořený dotazník byl zaměřený na revitalizaci obecně, na znalost revitalizovaných objektů a na to, zda respondenti považují revitalizaci za možnost podpory cestovního ruchu v daném místě. Další otázky byly zaměřeny přímo na revitalizaci Hospitalu Kuks. Dotazník byl zveřejněn na serveru www.vyplnto.cz. Dotazník nebyl zaměřen na vybranou cílovou skupinu osob. V elektronické podobě pomocí odkazu na stránkách www.vyplnto.cz byl rozeslán respondentům přes email nebo přes sociální sítě nebo byl vyplněn přímo na webu. Dotazník byl anonymní, odpovědi nebylo možné přiřadit ke konkrétnímu respondentovi. Dotazník byl proveden jako prvotní šetření s malou skupinou respondentů. Celkově bylo vyplněno 64 dotazníků. Dotazník obsahuje pět polootevřených otázek, ve kterých má respondent možnost vyjádřit svoji vlastní odpověď v případě, že si nevybere žádnou z nabízených možností. Jednu otevřenou otázku, kde může respondent vyjádřit svůj vlastní názor. A devět uzavřených otázek, kde respondent označuje jednu nebo více jemu nejbližších variant. Jedna z těchto otázek byla škálovací se známkováním jako ve škole. Následně byla provedena komparace a vyhodnocení výsledků dotazníku. Po zhodnocení výsledků z dotazníků bylo patrné, že některé otázky mohly být položeny jinak. Také

by byla vhodná modifikace dotazníků s případným dalším doplněním, například bydliště respondentů, což by potom mělo větší vypovídací hodnotu. Výsledky dotazníkového šetření je možné dále využít pro potřeby nově vzniklého turistického informačního centra, jako podklad pro tvorbu nových produktů cestovního ruchu, které by se měly v budoucnu realizovat - například pro rodiny s dětmi.

V závěru práce jsou zhodnoceny získané poznatky z praktické části a vyhodnoceny zvolené předpoklady cíle práce.

3 Teoretická část

3.1 Památky a revitalizace

Příroda a různé druhy krajiny nebyly vždy obdivovány tak, jako je tomu nyní. Jak uvádí Stibral [15] „*Při pohledu do historie je patrné, že ne všechny kultury dospěly k obdivu k estetickým hodnotám celé přírody a krajiny. Náš estetický postoj ke krajině je výsledkem dlouhého kulturního vývoje, a sama evropská civilizace k němu dospěla až v novověku.*“ Podle Stibrála [15] to, co dnes vzbuzuje ten největší obdiv, například zasněžené vrcholky hor, lesy a skály, bylo do 18. století považováno za něco ohavného, šeredného a vzbuzující odpor. „*Krásy jednotlivých přírodních objektů – květů, stromů, ptáků, nebo krásy člověkem přetvořené přírody ve formě zahrady, si cení celkem každá společnost, ale estetický postoj k volné „divoké“ přírodě se vyskytuje téměř jen u civilizace Dálného východu, naší novověké evropské a možná ještě indiánské předkolumbovské ve Střední Americe.*“ [15]

„Památky ve smyslu „památek historických a uměleckých“, chráněných příslušnými zákony, jsou výkony lidské péče o svět, která jej nejenom přijímá a chrání, ale i v tomto procesu spoluutváří. Tato aktivita uchopuje a rozvrhuje svět nikoli jako souhrn „skutečností“ stojící vůči nám kvaziobjektivně, ale jako to co se vůči nám otevírá a co nás již zahrnuje, co je bytostně doménou naší existence. V návaznosti na toto konstatování třeba především zdůraznit, že památka není exponátem, ale vzájemností člověka a jeho světa.“ [44]

Památky lze, jak uvádí Vitáková [19], podle jejich hodnoty rozlišit na kulturní památky, národní kulturní památky a památky UNESCO. Mezi **kulturní památky** patří věci nemovité i movité a jedná se o člověkem vytvořenou památku, která má takovou uměleckou, historickou nebo jinou vědeckou hodnotu, že ji je nutné ve veřejném zájmu uchovat. Jsou to památky, které slouží jako doklad toho, jakým způsobem a v jakém životním prostředí se dříve žilo. Mezi kulturní památky patří také věci – movité i nemovité, které se vztahují k významné osobnosti nebo historické události. Kulturní památku prohlašuje Ministerstvo kultury České republiky. Mezi **národní kulturní památky** patří nejvýznamnější a nejhodnotnější kulturní památky, které prohlašuje vláda a jejichž seznam je zveřejněn na stránkách Národního památkového ústavu. Národní kulturní památkou je například od roku 1995 Hospital Kuks. Památky

přírodního nebo kulturního charakteru, které mají přiznanou výjimečnou světovou hodnotu a byly vybrány mezinárodní odbornou organizací OSN UNESCO, jsou zapsané v Seznamu světového dědictví, který je spravovaný a průběžně upravovaný Výborem pro světové dědictví UNESCO. Do tohoto seznamu patří také památky technické a nehmotné. V České republice je v tomto seznamu do roku 2014 zapsáno 12 lokalit a 4 památky nehmotné [61]. Památkou zapsanou v tomto seznamu je například historické jádro Prahy a Českého Krumlova, Lednicko-Valtický areál nebo také vila Tugendhat v Brně. Mezi nehmotné památky zapsané v seznamu patří například sokolnictví nebo masopust. Památkově chráněná jsou i území. Patří sem památkové rezervace, což jsou soubory staveb na vymezeném území s velkým podílem architektonicky hodnotných staveb, jedná se například o MPR Kutná Hora nebo VPR Holašovice, specifickým příkladem je oblast Kuksu. A dále také památkové zóny, což jsou území, která mají nižší podíl dochovaných historických staveb. Ochranné pásmo slouží k ochraně obrazu památkově chráněného území, je v něm omezována stavební činnost a další zásahy [45].

Obrázek 1 - Zrevitalizovaný areál hospitalu Kuks - Národní kulturní památka

Zdroj: Autor

Aby si památky udržely svou hodnotu i v budoucnu, je třeba se věnovat péči o ně. **Památkovou péčí** lze chápat, dle Vitákové [19], jako soubor činností a opatření, která směřují k ochraně kulturních památek a zabezpečují péči o ně.

Rekonstrukce historicky cenných, respektive památkově chráněných objektů se u nás řídí právními normami. Základní právní normou, která vymezuje péči o památky v České republice, je takzvaný Památkový zákon - zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči a prováděcí vyhláška k tomuto zákonu č. 66/1988 Sb. [65]. Péče o památky musí být citlivá, především by pak nemělo při údržbě, opravách a rekonstrukcích docházet k poškození kulturního dědictví, proto je Památkový zákon přísný. Je důležité chránit kulturní dědictví kvůli jeho hodnotě, kterou pro nás má. Ten, kdo má největší zodpovědnost a je proto nejdůležitější, je vlastník památky nebo investor, který rozhoduje, co s památkou bude. Památková péče pomáhá, usměrňuje nebo zabraňuje, ale nemůže nahradit úlohu vlastníka [42].

Památky jsou individuálně posouzeny a je určena jejich hodnota. Hodnota určuje, co a proč chránit. Jde o hodnotu stáří, historickou hodnotu a uměleckou hodnotu. Základní principy památkové péče, které jsou uvedeny na stránkách Národního památkového ústavu, jsou **pravidelná údržba**, která je bohužel v současné době nedostatkem finančních prostředků problematická, protože by se mělo dodržet využití tradičních materiálů a postupů. Dále sem patří **obnova**, která zahrnuje celou škálu přístupů k historické architektuře například opravu, rekonstrukci, revitalizaci, konzervaci, restaurování, ale třeba i přestavbu a adaptaci [42]. V areálu hospitalu Kuks proběhla rozsáhlá obnova památek. V budoucnu bude třeba se věnovat pravidelné údržbě, aby byly výsledky obnovy co nejvíce a nejdéle zachovány.

Mezi další památky, které byly v nedávné době obnoveny nebo se v současné době obnovují, patří například Lednicko-valtický areál, Železářny Vítkovice, obnova areálu Babiččina údolí v Ratibořicích, Sázavská sklářská huť František a mnohé další. **Lednicko-valtický areál** je ukázkou významné obnovy památek, která probíhá již od roku 1997 do současnosti. Lednicko-valtický areál je komponovaný areál, který propojuje kultivovanou přírodu s architekturou, kterou představuje soubor empírových a romantických zámečků, chrámů a pavilonů. Jedná se o 2 národní kulturní památky a 50 kulturních památek. Územní rozloha areálu je 143,2 km². V areálu proběhla například tříetapová obnova palmového skleníku v letech 1997–2002, obnova staveb v parku (mostky, cesty, akvadukt, jeskyně zvaná Peklo) v letech 1999–2004, obnova Minaretu v letech 1999–2009, obnova interiéru a exteriéru vč. zpřístupnění veřejnosti

kolonády ve Valticích v letech 1997–2003, obnova exteriéru zámku v Lednici v letech 2008–2011, regenerace a obnova vegetačních prvků v zámeckém parku v Lednici v letech 2011–2012 a v nedávné době také obnova jízdárny v Lednici. Cílem veškerých současných aktivit v Lednicko-valtickém areálu je společné úsilí o uchování a obnovu jedinečných krajinných a kulturně-historických hodnot tohoto území. Tento cíl má obnova Lednicko-valtického areálu totožný s areálem Kuksu. Byť areál Kuksu nedosahuje takové velikosti jako Lednicko-valtický areál, jeho obnova je pro Českou republiku a uchování jejího kulturního a přírodního dědictví neméně významná [39].

Obrázek 2 - Obnova Lednicko-valtického areálu

Zdroj: autor

Ve spojení s památkami je v současné době velmi skloňovaný pojem revitalizace. „**Revitalizace** pochází z lat. re- znovu a vitalis - životný, životaschopný.“ [58]

Tento pojem se u nás objevil poměrně nedávno [17]. „*Nejstarším termínem, který je spojen s řízenými „změnami“ stavu urbánního prostředí je termín obnova. Z výsledků zásahů do měst v České republice, které byly prováděny v období po 2. světové válce až do počátku 90. let 20. století, pod heslem „obnovy“ a které s sebou nesly často velmi necitlivé zásahy do historických urbánních struktur a jejich poškození nebo dokonce úplný rozpad je pochopitelný úplný odklon od tohoto „zprofanovaného“ termínu a hledání jiného,*

který by nebyl v myslích odborné, ale i laické veřejnosti spojen se socialistickými zásahy. Pojem obnova byl ze společensko-politických důvodů nahrazen termínem revitalizace.“

Ve slovníku „Nová slova v češtině“ je tento pojem uveden jako „*obnova, oživení něčeho nefunkčního popřípadě zchátralého, uvádění něčeho do takového stavu, aby přinášelo užitek*“.[9] Toto slovo tedy komplexně postihuje proces, kdy současně s návratem staronových či zaváděním zcela nových funkcí dochází k obnově hmotné a prostorové složky. „*Revitalizace krajiny jako obor se v České republice začal rozvíjet až na počátku devadesátých let. Jeho vznik byl podpořen vytvořením podpůrného finančního programu Revitalizace říčních systémů, který byl iniciován Ministerstvem životního prostředí.*“[16]

Nejdříve bylo slovo revitalizace používáno pro **obnovu životnosti kulturních menšin a místních tradic**. Postupně se význam slova revitalizace rozšiřoval, nyní se můžeme setkat i s mnohými dalšími spojeními. **Revitalizovat** je možné i **podnik**, kdy ve fázi stagnace dochází k oživení. Revitalizace se může provádět i u firem, které fungují dobře, ale chtějí podpořit další růst a prosperitu [51].

Pokud hovoříme o **revitalizaci odvodněných ploch**, jedná se například o tůně, mokřady a rašeliniště, jejich tvorbu a obnovu, kdy cílem revitalizace je zvýšení retenční – zadržovací a akumulární schopnosti krajiny [55]. Dále se setkáváme s **revitalizací vodních toků a rybníků**, kdy cílem této revitalizace je péče o optimální vodní režim krajiny. Jedná se především o odbahnění a o napravení nevhodných vodohospodářských úprav – například regulace toků a plošné odvodňování – a snaha o zvyšování retenční schopnosti krajiny [47].

Revitalizována může být také **krajina**. Jedná se především o rekultivace. Ta se provádí v místech, která byla zničena činnostmi člověka. Jde například o pozůstatky krajiny po dolování různých nerostných surovin, ať už jsou to doly povrchové nebo hlubinné. Tyto plochy se poté revitalizují a rekultivují do podoby, která by měla obnovit přirozenou rovnováhu krajiny [29]. Tuto krajinu je také dále možné využívat k rekreačním a sportovním účelům (golfová hřiště).

Dalším typem revitalizace je **revitalizace zeleně**. Tato revitalizace se týká úpravy parků, zahrad a městské zeleně. Jedná se například o výsadbu nových stromů a omlazení stávajících. V současné době probíhají revitalizace zámeckých parků například ve státním zámku v Ratibořicích a na Sychrově. Jedná se o velké obnovy, které jsou rozděleny na několik etap [38]. V oblasti Kuksu se tato revitalizace týkala obnovy hospitální zahrady, která se má vrátit do podoby, ve které byla před změnou na francouzskou.

Nejčastěji se o revitalizaci hovoří v souvislosti s **revitalizací starých areálů – brownfields**. Brownfields jsou stará, nevyužívaná nebo nedostatečně efektivně využívaná průmyslová a logistická území, administrativní, armádní a komerční objekty, opuštěné zemědělské areály. Neslouží svému původnímu účelu a chátrají. Často obsahují černé skládky, jsou na nich uskladněné nebezpečné chemické látky a tím představují ekologickou zátěž pro krajinu. Mezi brownfields se v současnosti dají zařadit i neupravované pozemky patřící obci nebo jiným vlastníkům, zanedbaná a neudržovaná okolí parkovišť a čerpacích stanic a třeba také nevzhledné veřejné přístupové plochy na sídlištích. Revitalizací těchto území dochází k jejich znovuvyužití a opětovnému začlenění do okolí a krajiny [17].

Obnovená území nebo areály se dají dále využít například v cestovním ruchu, ke sportovním a rekreačním účelům, k vytvoření obytných prostor.

Památková péče a revitalizace se jako obory dotýkají řady oblastí včetně cestovního ruchu. Cestovní ruch, památková péče a revitalizace se navzájem velmi ovlivňují.

3.2 Baroko

Hospital Kuks a jeho okolí jsou významné barokní stavby Královéhradeckého kraje. Slova „barok“ nebo „baroko“ pocházejí z portugalského, znamenají „velká perla nepravidelného tvaru“. Podle Pojsla, Londina [14] je pro baroko charakteristická různorodost a protikladnost, oproti renesanci, která byla jednoduchá a harmonická. Baroko je slohem, který vyšel z Itálie a odtud se rozšířil do ostatní Evropy. Vznikl v 16. století po úpadku renesance a trval až do druhé poloviny 18. století. Největší oblibu

nalezl zejména v katolických zemích, jako jsou Itálie, Španělsko, Portugalsko a střední Evropa. Díky zámořským objevům se rozšířil až do Jižní Ameriky.

Hlavními znaky podle [14], jsou zdobnost - zlaté zdobení, zvlněné a nepravidelné tvary, sloupy, užití mramoru. Dále je také využívána bohatá sochařská, štukatérská, malířská, ale i řezbářská výzdoba s promyšlenými průniky světla, také iluze nekonečného prostoru, která je vytvořena nástěnnou malbou.

Stibral [15] uvádí, že baroko opouští individualismus renesance i její sebevědomí a obrací se se vším pokorněji k Bohu a přírodě. Také zmiňuje, že baroko, jako první sloh, pracuje s tím, jak je architektura zasazena do krajiny. Stavby tedy jsou plánovaně a citlivě promyšleny a pak umístěny do krajiny tak, aby jí přirozeně dotvářely. Toho si lze všimnout i u díla Františka Antonína Šporcka. Proto se krajina, která byla zničena třicetiletou válkou, v tomto období obnovuje a stává se znovu malebnou.

Obrázek 3 - Barokní památka Kuks

Zdroj: Revitalizace Kuks [33]

Barokní tendence jsou rozvíjeny nejen v urbanismu měst, ale i klášterních, poutních a zámeckých areálů. Součástí volných ploch ve městech se v tomto období stávají kašny, sousoší nebo morové sloupy, ve volné přírodě najdeme množství drobných kapliček a božích muk. U zámeckých a klášterních areálů jsou vytvářeny upravené parky, zvláštní

důraz je kladen na složité obrazce zeleně a uměle vytvořené nebo upravené vodní toky, kde se hodně vyskytují kašny, mosty, fontány a další. Nejvíce uctívaným světce tohoto období je sv. Jan Nepomucký. Ovlivněna je i architektura venkovských selských stavení a jejich výzdoby [14] Baroko je protikladem renesance, protože tíhne k nadpřirozenému světu, je to jedním z jeho základních rysů. Podle Kalisty [4], „*spočívá podstata baroka ve snahách proniknout k hodnotám nadpřirozeného nebeského světa skrz náš vezdejší svět. Činitelem, který utváří charakter baroka je dvojlomnost: snaha postihnout za viditelným světem, přístupným smyslům, druhý svět, jiný život, jinou prostorovost a jinou atmosféru. To je pro baroko příznačné.*“

Obrázek 4 - Kostel Nejsvětější Trojice s hrobkou - Kuks

Zdroj: Autor

3.3 Cestovní ruch

Cestovní ruch se stal globálním fenoménem dnešní doby a patří k jednomu z největších a nejrychleji se rozvíjejících průmyslů světa. Jeho ekonomický přínos je jednoznačný, protože ovlivňuje například zaměstnanost, tvorbu hrubého domácího produktu a pomáhá zvyšovat všeobecnou vzdělanostní úroveň obyvatelstva. A v neposlední řadě je také důležitý pro záchranu uměleckých, kulturních a historických památek [5].

Dle UNWTO [2] cit. v [6] *„představuje cestovní ruch činnost lidí, která spočívá v cestování a pobytu mimo místo jejich trvalého pobytu po dobu kratší jednoho roku za účelem využití volného času, obchodu a jinými účely“.*

Tato definice vyjadřuje cestovní ruch jen jako činnost lidí, bez dalších vazeb. Redukuje ho tak kvůli zpřehlednění a sjednocení mezinárodních statistik v cestovním ruchu [6].

Naproti tomu výkladový slovník cestovního ruchu [13] charakterizuje cestovní ruch jako *„komplexní, mnoha oblastmi a z mnoha hledisek se prolínající společenský jev bez jakýchkoliv pevně stanovených hranic, který je synergickým souhrnem všech jevů, vztahů a dopadů v časoprostorovém kontextu, souvisejících s narůstající mobilitou lidí, motivovanou uspokojováním jejich potřeb v oblasti využití volného času, rekreace, cestování a poznání, dále v oblasti sociální, kulturní a v dalších oblastech. Jevovou náplní cestovního ruchu jsou především souhrnné aktivity jeho účastníků, procesy související s budováním a provozováním zařízení poskytujícím těmto účastníkům služby, aktivity spojené s rozvojem a ochranou zdrojů pro jeho funkci, souhrn politických a veřejně-správních aktivit a současně i místních komunit a ekosystémů na uvedené aktivity.“*

Cestovní ruch se tedy týká účastníků, jako představitelů poptávky, destinace, jako cílového místa i poskytovatelů služeb, tedy nabídky cestovního ruchu. Jde o uspokojování potřeb klientů pomocí služeb cestovního ruchu v určitém prostředí [12]. Spektrum služeb cestovního ruchu se každoročně rozšiřuje, mění se způsob a podmínky realizace těchto služeb a také se prosazují nové trendy a tendence. Děje se tak například v souvislosti s ekonomickým vývojem, zvyšujícím se vzděláním a nároky návštěvníků a vznikem nových technologií, zejména informačních a komunikačních. *„Trendy v cestovním ruchu souvisí s obecnými společenskými změnami – s rostoucí informovaností spotřebitelů a jejich potenciálem efektivně porovnávat poskytované služby, elektronickým objednáváním a placením služeb, mezinárodním trhem pracovních sil, terorismem a dalšími“.* [20]

Pro lepší rozvoj cestovního ruchu je vhodné, aby každá destinace, která chce uspět na trhu cestovního ruchu, měla propracovaný destinační management. Destinaci cestovního ruchu můžeme chápat jako celek – cíl cesty cestujícího, která má vhodné podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, které mohou být něčím odlišné od ostatních

destinací. Tím také vzniká konkurenční prostředí destinací. Destinace je tedy vlastně produkt, který je složený z mnoha dalších produktů [7].

Dle Metelkové [7] je destinační management vlastně systém strategického řízení destinací. Jeho základní myšlenkou je kooperace subjektů, které působí v cestovním ruchu. Jsou to například poskytovatelé ubytovacích a stravovacích služeb, dopravci, sportovní zařízení a další, jak již bylo zmíněno výše.

Destinační management není vůbec jednoduchý, protože musí koordinovat činnost velkého počtu organizací a partnerů, kteří proti sobě v běžném podnikání mohou stát jako konkurenti, což může být velmi zdoluhavým procesem. Proto se zakládá například destinační společnost nebo turistická organizace, které v sobě sdružují zástupce různých oblastí, ať už soukromého nebo veřejného sektoru, kteří se podílejí na rozhodování současně [7].

Spolupráce subjektů v území je důležitá, jelikož přináší synergické efekty, tím dochází k efektivnějšímu využívání prostředků, zavádění inovací a nových metod řízení. Také je možné lépe pečovat o značku destinace, což většinou není v silách ani zájmu jednotlivce. Spolupráce mezi členy by měla být stabilní a koordinovaná, jakékoliv nedostatky mohou způsobit vážné problémy. Spolupráce mezi podnikateli se mohou vytvářet například v oblasti nabídky, kdy jsou vytvořeny různé balíčky spolupráce – mezi restauracemi, zábavnými podniky, také v oblasti pracovního trhu – společné nabírání a školení pracovníků a další [7]. V oblasti financování mohou společně financovat projekty nebo žádat o podporu, jako tomu bylo v případě revitalizace oblasti Kuksu.

Nutná je také spolupráce veřejného a podnikatelského sektoru. Jedná se o to, že rozsah a kvalitu nabídky služeb v cestovním ruchu neurčuje pouze úroveň ubytovacích, stravovacích a jiných zařízení, jež jsou ve většině případů provozovány soukromými subjekty, ale je dán také infrastrukturou, která je provozována veřejnoprávními institucemi. Tyto služby se navzájem podmiňují, a proto je nutné spolupráci rozvíjet. V Kuksu rozvíjí spolupráci mezi veřejným a podnikatelským sektorem Revitalizace Kuks, o.p.s., jejímž důvodem založení byl právě rozvoj této spolupráce. V budoucnu bude nutné

tyto vazby ještě více posílit, hlavně ve vztahu k podnikatelskému sektoru a veřejnosti, aby bylo možné využít všechny příležitosti k rozvoji podniků i celého území [7].

V návaznosti na koordinaci subjektů v území je výsledkem práce destinačního managementu například tvorba strategických dokumentů a návrh produktů cestovního ruchu. Nové produkty cestovního ruchu mohou být vytvořeny s využitím stávajících a nově se rozvíjejících forem cestovního ruchu.

Existují různé kategorizace cestovního ruchu, které jsou založené na tradičním pojetí cestovního ruchu nebo na nových trendech, které se v cestovním ruchu uplatňují. V tradičním pojetí rozlišujeme **cestovní ruch podle forem**. Pro jejichž určení je klíčovým kritériem motivace návštěvníka [13]. Primární formou cestovního ruchu je **rekreační forma cestovního ruchu**, která je spojená s obnovou duševních a fyzických sil účastníka cestovního ruchu [12]. **Kulturně-poznávací forma cestovního ruchu** je spojená s rekreační formou, protože cílem bývá návštěva historických objektů a kulturních akcí. Tato forma cestovního ruchu má význam hlavně pro zvýšení vzdělanosti osob [12]. V oblasti Kuksu se prvotně rozvíjí tyto dvě formy cestovního ruchu. Kuks je atraktivní kulturní památkou a celý areál umožňuje návštěvníkům zároveň relaxovat.

Sportovně-turistická forma cestovního ruchu využívá zájmu lidí o aktivní odpočinek. Účastníci CR mohou být diváky nebo přímo aktivní účastníci různých druhů sportovních soutěží, závodů nebo jiných sportovních akcí [13]. Do zrevitalizované oblasti Kuksu přivede takovéto návštěvníky nově vybudovaná cyklostezka. Turisty přilákají do oblasti přírodní krásy v okolí hospitalu a soubor biblických scén nazvaný Braunův Betlém, který se nachází v nedalekém lese.

Česká republika má dlouholetou tradici v lázeňství a jeho dobrá pověst k nám přivádí klientelu s nadprůměrnými výdaji, které zaručují vysokou návratnost investic. Proto se dá **lázeňsko-léčebná forma cestovního ruchu** považovat za jednu z klíčových forem aktivního cestovního ruchu. Zahrnuje pobyty v lázních za účelem regenerace, poznání nebo sociálních kontaktů. Účastníci chtějí zlepšit zdravotní stav, tělesnou i psychickou kondici [13]. Ačkoliv oblast Kuksu již nemá žádný lázeňský areál, jeho pověst lázní

je stále živá. Záměr opravit lázeňský pramen na Kuksu jako připomínku bývalé slávy lázní je zajímavý, neboť propojení této atraktivity s blízkými Láznemi Bělohrad by mohlo zvýšit návštěvnost z řad lázeňských pacientů.

Rychle se rozvíjející forma cestovního ruchu je **kongresový cestovní ruch**. Tato forma není provozována ve volném čase účastníků cestovního ruchu, ale mohla by být motivací k navštívení místa i ve volném čase. Účastníci této formy CR se setkávají s odborníky, zúčastňují se kongresů, konferencí, různých symposií a přednášek na různá témata. Tento cestovní ruch klade vysoké nároky na organizační a technické zabezpečení a na bezprostřední infrastrukturu. Pro tuto formu cestovního ruchu jsou velmi často využívány historické prostory [13]. S kongresovým cestovním ruchem je počítáno také v rámci využití zrevitalizovaného hospitalu Kuks.

Novými trendy je dle Kotíkové [6] míněno dělení cestovního ruchu dle motivů účasti. Jedná se o gastronomický (kulinářský) cestovní ruch, zdravotní cestovní ruch, dobrodružný cestovní ruch, temný cestovní ruch, cestovní ruch na akce a události, dobrovolnický cestovní ruch, svatební cestovní ruch, filmový cestovní ruch a vesmírný cestovní ruch. Druhou skupinou je dělení cestovního ruchu dle potřeb cílových skupin. Jedná se o cestovní ruch seniorů a lidí se zdravotním postižením, cestovní ruch osob s menšinovou sexuální orientací, cestování muslimů a židů a cestovní ruch segmentu LOHAS, který klade důraz na zdraví a zdravý životní styl [6].

Cestovní ruch, který se týká gastronomie, je označován jako **gastronomický / kulinářský cestovní ruch**. Stravovací služby jsou nedílnou součástí cestovního ruchu a společně s dopravou a ubytováním patří mezi základní služby cestovního ruchu. Jídlo není nutné brát pouze jako snahu o uspokojování potřeb, ale také jako motivaci k návštěvě různých destinací. Dle Kotíkové [6], tento cestovní ruch „*představuje takovou formu cestovního ruchu, u které je hlavním motivem gastronomie a kulinářské zážitky. Může se jednat o účast na specializovaných gastronomických akcích nebo o zážitky spojené s konzumací, s přípravou a prezentací jídla, seznámení se s gastronomickými tradicemi v dané destinaci.*“

V revitalizované oblasti Kuksu je potenciál přilákat návštěvníky a rozvíjet kulinařský cestovní ruch. Příležitosti k tomu budou v nově zrekonstruované restauraci, která avizuje využívání lokálních surovin. Další příležitosti nabízejí zrekonstruované zahrady, které ukazují dobové uspořádání a vyžití zahrad k pěstování bylinek, ovoce a zeleniny. V neposlední řadě může návštěvníky přilákat zrekonstruovaný vinohrad a související nabídka českých vín.

Pod pojmem **temný cestovní ruch** dle Kotíkové [6] „rozumíme cestovní ruch, který zahrnuje cestování mimo místo trvalého bydliště za účelem návštěv míst, atraktivit a aktivit spojených se smrtí, utrpením, neštěstím, strachem nebo smutkem“. Smrt a utrpení v určitém smyslu přitahuje mnoho lidí a ve většině kultur se lidé k smrti chovají s úctou. Proto vznikají různé komerční produkty. Jejich návštěvou lidé uctí památku zesnulých a jejich utrpení. Nebo je jejich důvodem vzdělání a poznání. Podstatou temného cestovního ruchu je vyvolání pocitu strachu, smutku a jejich procítění. Mezi místa, která vyvolávají pocity hrůzy a ukazují utrpení nejvíce, patří například místa genocidy a obětí holocaustu. Burcují vnímání lidí a fungují jako připomínka hrůz, které se tu dříve odehrály. To má určitý vliv i na vnímání politických dějin a současnosti. Mezi další místa patří místa spojená s válkou, nejen z minulých století, ale i doby nedávno minulé. A také místa katastrof, hřbitovy, mučírny a žaláře a místa rekonstrukcí bitev a tragických událostí. V případě temného cestovního ruchu je nutné brát v potaz také etický a morální aspekt [6].

Temný cestovní ruch by se mohl rozvinout i v oblasti Kuksu. Doba baroka je označována dobou temna a je úzce spojována se smrtí. Barokní komplex hospitalu Kuks, v němž kdysi dožívali své životy váleční veteráni a sloužil také jako lazaret pro raněné, společně s hrobkou rodu Šporků a alegorií Tanec smrti, která ukazuje, že před smrtí jsou si všichni rovni, by se mohl stát cílem návštěvníků, kteří si chtějí připomenout tuto dobu a vnímat tak hlavní heslo baroka „Memento mori“ – pamatuj na smrt.

Další ukázkou nových trendů v cestovním ruchu je **event turismus**. Ne každá destinace má předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu, chybí jí určitý potenciál. Určitá atraktivita, která by do oblasti přivedla více návštěvníků. Atraktivity mohou být přírodní a vytvořené člověkem. Mezi ty vytvořené člověkem patří eventy, což jsou akce a události,

kteřé mohou být důležitou součástí nabídky dané destinace a mohou se stát hlavním motivem k cestování. „*Turisté jedou spíše tam, kde se něco „děje“, než tam, kde pouze něco „je“*“ [6] Důležitou skutečností je to, aby tyto akce měly dopad na cestovní ruch a byly atraktivní pro návštěvníky.

Eventy mohou dle Kotíkové [6] být kulturní, festivaly a přehlídky, letní hudební festivaly, koncerty a muzikály, dále sportovní eventy, orientované na návštěvníky nebo na účastníky a eventy v oblasti rekreačního sportu. Rozšířené jsou také eventy vycházející z místních zvyků a tradic, zábavní a společenské nebo náboženské. Eventy mají na destinaci i negativní dopady a je nutné s nimi před pořádáním akce počítat. Jedná se například o přetěžování dopravní infrastruktury, zvýšenou produkci odpadu, zvýšené nároky na bezpečnost účastníků i obyvatel. Pořádání takové akce nemusí být místními obyvateli vůbec podporováno.

Event tourism v oblasti Kuksu a okolí je rozvíjen akcemi, které se konají každoročně. Jedná se například o vánoční trhy, které se konají již několik let a účastní se jich tisíce návštěvníků, divadelní léto Theatrum Kuks nebo podzimní vinobraní, které je také rozšířenou akcí, hlavně díky vínu tekoucímu po kaskádovém schodišti místo léčivé vody. Také možnost uspořádání svatebního obřadu v komplexu hospitalu je lákavou událostí. Další okruh eventů spojených s právě dokončenou rekonstrukcí, může mít také vliv na rozvoj cestovního ruchu v oblasti, protože se bude jednat o různé konference a semináře, ať už pro laickou veřejnost nebo pro odborníky, které podpoří rozvoj cestovního ruchu mimo sezónu a mohou se stát motivací pro další návštěvu oblasti a okolí.

Cestovní ruch, který je zaměřen na seniory, se nazývá **cestovní ruch seniorů**. Senioři se v poslední době stávají významnou cílovou skupinou v oblasti cestovního ruchu. Jelikož populace, hlavně ve vyspělých zemích, začíná stárnout, délka života se prodlužuje, celkový zdravotní stav se zlepšuje, podíl seniorů roste. Také zvyšující se životní úroveň dělá ze seniorů „zákazníky budoucnosti“ [6]. Společnost tedy začíná seniory vnímat jinak. Již to nejsou „pouze“ staří lidé, ale lidé, kteří se aktivně zapojují do života. V zahraničí se můžeme setkat s pojmem „turisté třetího věku“, kterým jsou v současné době senioři označováni [6]. Senioři se tedy stávají perspektivními

zákazníky. Ve většině případů využívají služeb cestovních kanceláří, nechávají si vše zařídit s pocitem, že v případě problémů o ně bude postaráno. Upřednostňují osobní doporučení, ale není pro ně problém využívat internet, který ovládá stále více seniorů. Jedním z nejvýznamnějších motivů, proč se senioři účastní cestovního ruchu, je snaha o socializaci. Tím překonávají osamělost a udržují kontakt s jinými lidmi [6].

Oblast Kuksu je pro seniory vhodnou destinací, protože kombinuje návštěvu kulturní památky s procházkou k Betlému v nenáročném podhorském terénu s možností využití vlakové dopravy v klidném prostředí.

V současné době je snahou o udržení návštěvníka v oblasti co nejdéle. Pokud toto není možné, rozvíjí se trendem v krátkodobém cestovním ruchu se stávají prodloužené víkendy. I v oblasti Kuksu je snaha tyto trendy podpořit. Dochází k propojování produktů s dalšími atraktivitami v okolí s cílem podpořit synergický a multiplikační efekt. Prostřednictvím multiplikačního efektu (cestovního ruchu) dochází k přímému nebo nepřímému ovlivnění řady dalších odvětví lidské činnosti. *„V cestovním ruchu přináší tyto efekty do daného místa příjem od návštěvníka přímo poskytovateli služeb cestovního ruchu a tím dále podporuje rozvoj služeb, které bezprostředně souvisí s uspokojováním potřeb návštěvníků, jakými jsou například: stravovací a ubytovací služby. Dále jsou také podporovány aktivity, které s cestovním ruchem přímo nesouvisí – například stavební a servisní služby. To má kladný vliv nejen na kupní sílu místních obyvatel, ale je také přínosem pro rozvoj obce jako celku i různých aktivit mimo její rámeč.“* [13] Významný synergický efekt vyvolává v oblasti Kuksu existence cyklostezky. Tento efekt se však nejvíce projeví až v budoucnu, kdy se zázemí pro cyklisty více rozvine.

3.4 Cykloturistika

Trendem posledních let je trávení volného času formou cykloturistiky. Cykloturistika je jednou z forem turistiky, která umožňuje poznat více míst za stejnou dobu. *„Jedná se o aktivní cestování, které je zaměřeno na poznávání přírodních a společenských zajímavostí v určité oblasti na kole.“* [13]

V minulosti tomuto rozvoji bránil nedostatek cyklistického vybavení a nízká životní úroveň obyvatelstva. V dnešní době lidé používají cykloturistiku jako protiváhu

k sedavému způsobu života, protože není příliš fyzicky náročná a má pozitivní vliv na zdraví. „*Cykloturistiku z širšího hlediska chápeme jako pohyb v přírodě (ale i v městských podmínkách), se stanoveným cílem a odůvodněním, bez soutěžních ambicí, vykonávaný prostřednictvím jízdy na kole.*“ [11]

Česká republika má velmi vhodné podmínky pro cykloturistiku. Svou hustou, dobře značenou sítí cyklotras, příznivým výškovým profilem a klimatem, také množstvím atraktivit nabízí ideální podmínky. Cykloturistika může být ekonomickým přínosem i pro regiony bez historických a přírodních atraktivit [8]. Využití cyklostezek a cyklotras kolísá v návaznosti na ročním období. O letních prázdninách je jejich využití nejvyšší a ke konci roku se naopak snižuje a nárůst je opět na jaře s příchodem teplejších dnů.

Do cyklistické infrastruktury se zahrnují nejen cyklostezky a cyklotrasy, ale také například půjčovny, opravní kol, parkovací místa. **Cyklostezka** je společná cesta pro cykloturistiku a pěší turistiku, také ji mohou užívat in-line bruslaři a lyžaři, což dovolují pravidla silničního provozu. Jedná se o účelovou komunikaci s vyznačením pruhu na vozovce, která má zpevněný povrch a je většinou oddělena od frekventované silniční dopravy. Cykloznačky jsou umístěny stejně jako dopravní značky před každou křižovatkou nebo odbočkou cyklotrasy. **Cyklotrasa** je komunikace pro cykloturistiku, která využívá stávajících místních a účelových komunikací včetně polních a lesních cest, silnic III. třídy a silnic II. třídy s malou frekvencí provozu. Používají se základní cykloznačky – návěst před křižovatkou, směrová tabule [13].

Cyklotrasy dále dělíme podle významu na dálkové, regionální a místní. **Dálkové - nadregionální cyklotrasy (I. a II. třídy)** jsou trasy, které spojují vzdálené cíle sloužící především pro rekreaci. Vedeny jsou většinou turisticky atraktivními oblastmi, které jsou vybavené ubytovacími a stravovacími kapacitami, servisy a mapami [11]. Mezi významné dálkové trasy, které protínají Českou republiku, patří trasy EuroVelo. EuroVelo je projektem Evropské cyklistické federace - ECF. Jedná se o projekt, který spojuje země Evropy s plánovanou délkou tras přes 80 000 kilometrů. Součástí těchto tras je i Labská stezka. Je to jedna z nejpůvabnější a nejrozsáhlejších cyklotras v Evropě, která protíná Ústecký, Středočeský, Pardubický a Královéhradecký kraj. Její úsek přes Českou republiku měří 370 km [8].

Obrázek 5 - Labská cyklotrasa Královéhradecký kraj

Zdroj: Labská stezka [21]

Regionální cyklotrasy (III. a IV. třídy) jsou trasy, které spojují cíle ležící mimo obec a měly by být navázané na síť místních cyklotras. Většinou plní jak funkci dopravní, tak rekreační. **Místní cyklotrasy (IV. třídy)** jsou nejčastěji využívány pro každodenní cyklistiku, ale plní funkci i rekreační. Navazují na regionální cyklotrasy [11].

V České republice funguje od roku 1991 Nadace Partnerství, jedná se o environmentální nadaci, která se zabývá projekty podporujícími udržitelný rozvoj ve všech regionech v České republice. Mimo jiné řeší témata cyklistiky a pěší dopravy, šetrné turistiky, ochrany přírody a kulturního dědictví. Mezi formy podpory šetrné cyklistiky patří koordinace certifikace Cyklisté vítáni, koordinace rozvoje českých cyklostezek Greenways a podpora osazování sčítačů na cyklostezkách [41].

Projekt „Cyklisté vítáni“ byl spuštěn Nadací Partnerství v roce 2006. Jedná se o systém certifikace stravovacích a ubytovacích zařízení, kempů a turistických cílů, které jsou v terénu označeny logem, na kterém je usmívající se zelené kolo na bílém pozadí. Cílem projektu je vznik databáze poskytovatelů služeb cestovního ruchu, jejichž nabízené služby odpovídají standardům certifikované kvality. Projekt má napomoci cyklistům orientovat se v oblasti služeb, které jsou u nás zatím na nízké úrovni. Ve vyspělých evropských zemích je podobný certifikační systém úspěšně již delší dobu využíván [8].

Obrázek 6 – Logo projektu Cyklisté vítání a Česko jede

Zdroj: Cyklisté vítání [66] a Česko jede [31]

Podpora cyklodopravy je dle [43] zakotvena ve strategických dokumentech České republiky, jednotlivých krajů i regionů a měst. Významný dokument představuje Národní strategie cyklistické dopravy České republiky pro léta 2013 – 2020, která byla schválena Vládou České republiky v květnu 2013. Zkráceně se tento dokument označuje jako „Cyklostrategie“. V cyklostrategii jsou definovány čtyři základní okruhy, které by měly přispět k podpoře cykloturistiky a cyklodopravy – zajištění financování cyklistické infrastruktury, zvyšování bezpečnosti cyklistické dopravy, metodická podpora rozvoje cyklodopravy ve městech a realizace národního produktu „Česko jede“.

Tento produkt si klade za cíl poskytovat na jednom místě kvalitní a přehledné informace, které budou sloužit českým i zahraničním cyklistům a podají informace o možnostech cyklistiky ve všech regionech České republiky. *„Ambicí www.ceskojede.cz je nabízet na jednom místě top cykloturistickou nabídku České republiky, přičemž by spolupracoval s portály krajů, turistických oblastí a místních turistických destinací, možná i s komerčními weby, kdyby byl z jejich strany zájem o spolupráci. Již nyní zde můžete najít ukázky cyklomarketingových produktů podle typu cílových skupin, mezi které patří například produkty pro rodiny s dětmi, pro dálkové cyklisty a pro terénní cyklisty.“* [26]

4 Praktická část

4.1 Základní charakteristika revitalizované oblasti Kuksu

4.1.1 Historie hospitalu Kuks

Zakladatelé - František Antonín Špork

František Antonín Špork se narodil 9. března 1662. Jeho otec, vestfálský voják, Jan Sporck se proslavil ve válkách v 17. století jako císařský generál, nejvíce ve válce s Turky. Po jejím vítězném skončení byl císařem Leopoldem I. povýšen do stavu dědičných říšských hrabat a získal kromě slávy jako odměnu také peníze a četná panství, později přikoupil dalších sedm. František Antonín Špork získal vzdělání na Jezuitské koleji v Kutné Hoře a na Karlově univerzitě v Praze, vystudoval filosofii a práva. Hodně cestoval po Evropě a kromě vědomostí a zkušeností nashromáždil i velké umělecké poklady. Největší dojem v něm zanechala Francie, jejíž stopy jsou znatelné v různých zařízeních v Kuksu. Celý život trpěl komplexem svého nízkého původu a o to více se veškerou svojí činností snažil tuto situaci změnit [56].

V roce 1684 se ujal správy panství. Byl velkým ctitelem umění a také štědrým mecenášem. V jeho službách při přestavbách Lysé a Kuksu pracovali sochaři Matyáš Bernard Braun, Františka Adámek z Nových Benátek, mědirytec Michael Heinrich Rentz, malíři Petr Brandl, Daniel Třešňák a Ignác Kapoun. Jeho velkou vášní byly také knihy, založil vlastní tiskárnu a vydal více než 160 knih. Byl velkým milovníkem honů, založil řád sv. Huberta. Za velký přínos hudbě byl oceněn Johannem Sebastianem Bachem, který mu věnoval část Sanctus v lovecké mši H moll. František Antonín Špork byl na svoji dobu velmi pokrokový muž, který si uvědomoval velkou zodpovědnost za svoje poddané. Zemřel 30. března 1738 v Lysé nad Labem a je pochován v rodinné hrobce v Kuksu [56].

Založení a využití hospitalu

Pravděpodobnou motivací k založení lázní a volbě tohoto místa byly prameny, které zde vyvěraly a které podle pověstí měly mít léčivou moc. Tato informace však nebyla nikdy potvrzena. Poté, co se František Antonín Špork ujal správy panství, zažádal o prozkoumání léčivosti pramenů a rozhodl se postavit zde lázně, které měly mít tu nejvyšší světovou úroveň. Chtěl nejenom zviditelnit své panství, ale hlavně proslavit

své jméno. To se mu rozhodně podařilo, protože dokázal nalákat exkluzivní klientelu a lázně na Kuksu ve své době předčily i vyhlášené Karlovy Vary [1].

U pramene dal Špork nejprve vybudovat kapli Nanebevzetí P. Marie a postavil první hostinec U Zlatého slunce. Bylo také položeno kaskádové schodiště, které vedlo od pramene až k Labi a které bylo ukončeno Dianinou lázní, která se později stala kašnou se sochou Polyféma, která díky zvláštnímu mechanismu ve svých zádech hrála díky proudům vody melodie. Kolem roku 1710 byl na tomto břehu postaven zděný zámek, který začal hrabě Špork využívat ke svému bydlení a přízemí bylo využíváno jako lázně s vanovými koupelemi [1].

Kolem Labe byly vybudovány arkády a postaveny domy pro zaměstnance, lázeňské domy, prádelna, „dům filosofů“ s knihovnou a další budovy potřebné k fungování lázní. Oba břehy Labe byly spojeny mostem s podobami harlekýnů a na obou březích byly založeny upravené sady s fontánami. Zámožní lidé si zde užívali veškerého luxusu ve válečných dobách baroka. Ze všech těchto staveb se po povodni roku 1740 zachovaly pouze fragmenty nebo budovy úplně změnil svůj charakter [1].

„Pravý břeh Labe byl ale vyhrazen jinému účelu: milosrdenství a připomínce smrti. Tam založil Špork hospital s kostelem, kde měli v péči řeholníků nalézat zaopatření starci z jeho panství, pod kostelem umístil rodinnou hrobku.“ [1] V roce 1710 začala stavba kostela, ale až v roce 1717 byl kostel vysvěcen. Poté byly kolem kostela postaveny budovy špitálu, které jsou výtvarně zcela nenáročné, a proto je architektura špitálního kostela o to působivější.

Posléze byla také založena špitální zahrada, která sloužila pro pěstování zeleniny, ovoce a bylinek, a za ní vystavěn hřbitov, jehož součástí byla malá kaple. V roce 1719 bylo osazeno 12 alegorických soch v podobě Ctností a 12 soch v podobě Neřestí, které pro Šporka vytvářel Matyáš Bernard Braun. Barunova dílna vytvořila ještě další sochy podle přání Šporka a tyto sochy byly umístěny v různých částech lázní a hospitalu. Tím byla stavba dokončena. V druhé polovině 18. století bylo připravováno přebudování hospitalu, ale do rokokové podoby byl přestavěn pouze severozápadní štít hospitalu [1].

Obrázek 7 - Alegorické sochy Neřestí - Kuks

Zdroj: Autor

Obrázek 8 - Alegorické sochy Ctností - Kuks

Zdroj: Příběhy Czechtourism [37]

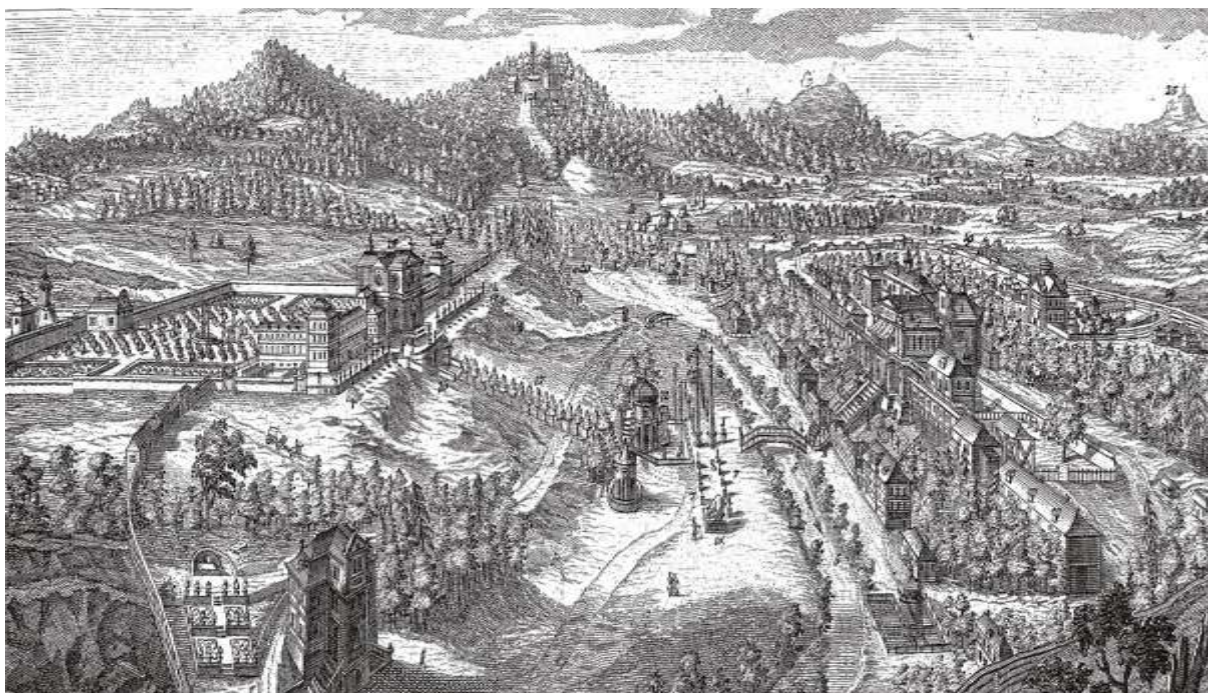
Ve 20. a 30. letech 18. století vznikl v Novém lese soubor biblických scén, zvaný jako Betlém, podle té nejrozsáhlejší, kterou tam Matyáš Bernard Braun vytvořil. Jednalo se o volné sochy, které se střídaly s reliéfy a plastickými obrazy, kterým Braun dokázal vdechnout život. Betlém patří mezi špičku evropského barokního sochařství [1].

Obrázek 9 - Braunův Betlém v Kuksu

Zdroj: Autor

Areál Kuksu bylo zapomenuté údolí, které se kvůli zamokření nedalo jinak zemědělsky využít. Špork si ho vybral a předělal k obrazu svému. Tím vším vytvořil výjimečnou ozdobu krajiny. Kuks se nad krajinou nevyvyšuje, ale působí, jako by na toto místo vždy patřil. Špork dokázal účelně využít peněžní prostředky tím, že přišel ve správný čas na správné místo, najímal správné lidi, ty nejlepší ve své době a vytvořil památku, která je inspirující od roku 1700 až do dneška. Na obrázku 10 je vidět celý areál hospitalu a lázní v dobách své největší slávy. Lze si díky němu představit rozsáhlost území, které Špork dokázal vybudovat.

Obrázek 10 - Kuks - celý komplex v době své slávy

Zdroj: Příběhy Czechtourism [37]

4.1.2 Podoba hospitalu před a po rekonstrukci a vize rozvoje

Podoba hospitalu před rekonstrukcí

Z rozhovoru s kastelánem hospitalu panem Liborem Švecem, který se uskutečnil před začátkem revitalizace, vyplynulo, v jak špatném stavu se celý areál hospitalu nachází. Jako Národní kulturní památka byl sice hospital v průběhu let opravován, ale investované prostředky neodpovídaly velikosti památky. To způsobilo, že se stav areálu postupně zhoršoval a chátral bez dalšího využití. Z rozhovoru dále vyplynulo, že zázemí pro návštěvníky neodpovídalo současným hygienickým požadavkům, což znemožňovalo rozvoj a fungování restauračních zařízení. V bývalém areálu lázní, nynější obci Kuks, chyběla infrastruktura v podobě příjezdových komunikací a fungující kanalizace. Ani kapacita ubytovacích a stravovacích zařízení nebyla dostatečná. Chybělo jakékoliv zázemí pro cyklisty.

Hospital nabízel pro návštěvníky jednoduchý okruh, při kterém mohli spatřit model kukského údolí za doby hraběte Šporka. Mohli shlédnout kapli a kostel Nejsvětější Trojice a seznámit se s příběhem rodu Šporků v hrobce, která se nachází v prostoru krypty kostela. Interiéry hospitalu byly spíše jednoduché, bez dochovaných maleb

či dobového vybavení. Největším lákadlem k návštěvě byly sochy alegorií Ctností a Neřestí, jejichž originály je možné vidět v lapidáriu. Zajímavá byla expozice lékárny U Granátového jablka, která je nejstarší zachovalou barokní lékárnou v Evropě. V budově sídlící České farmaceutické muzeum přiblížilo návštěvníkům pohled do historie lékařství a farmacie. Venkovní areál zahrnoval zahradu přetvořenou ve francouzském stylu.

Obrázek 11 - Nádvoří hospitalu před rekonstrukcí

Zdroj: Autor

Obrázek 12 -Socha malého křesťanského vojína umístěná na nádvoří hospitalu - před rekonstrukcí

Zdroj: Autor

Podoba hospitalu po rekonstrukci

V rámci projektů revitalizace došlo nejen k obnově Národní kulturní památky, ale také k rekonstrukci zchátralých budov bývalých lázní, vybudování nového informačního centra a obnovení infrastruktury. O současném stavu byl veden rozhovor s vedoucím turistického informačního centra a projektovým manažerem panem Filipem Košťálem.

V opraveném areálu hospitalu bylo vybudováno vzdělávací centrum a byl zpřístupněn depozitář a knihovny konventu. Vzniklo zde také středisko farmaceutické výuky a byl obnoven venkovní areál, bylinná a ovocnářská zahrada. V nově obnovených prostorách hospitalu se v budoucnu budou rozvíjet aktivity úzce spojené s jeho původní funkcí. Bude zde otevřen také bylinkářský obchod. V rámci restaurátorských prací byly objeveny dobové malby a byl zrestaurován soubor unikátních nástěnných maleb Tanec smrti, o které byl rozšířen současný prohlídkový okruh. Jsou to vzácné malby, které se týkají smrti a toho, že smrt je součástí života a nikdo se jí nevyhne.

Obrázek 13 - Zrekonstruované nádvoří Kuksu

Zdroj: Autor

V blízkosti areálu hospitalu se otevře během roku 2015 restaurace a tím se rozšíří zázemí pro návštěvníky. V rámci obnovy oblasti byly opraveny komunikace v celé obci a vybudován vycházkový okruh Dvanáct zastavení, díky kterému se návštěvník projde celým areálem bývalých lázní a připomene si jejich podobu. Návštěvníci si mohou

prohlédnout Muzeum historických modelů (veteránů, šicích strojů a fotoaparátů) a Rentzovo barokní muzeum knihtisku, které se nachází v nově zrekonstruovaných prostorách. Pro důležité informace a propagační tiskoviny se mohou návštěvníci zastavit v nově vybudovaném informačním centru, kde jsou také zřízeny nové ubytovací kapacity. Obnovu ovlivnily i nové komunikační technologie, mobilní průvodce „Zkus Kuks“ funguje na chytrých telefonech se systémem Android a nabídne informace o oblasti přímo do mobilního telefonu. V kteroukoliv denní dobu může návštěvník využívat také infokiosek, který je umístěn na budově informačního centra.

V rámci revitalizace byly v areálu Kuksu rozmístěny stojany na kola. Tyto stojany představují alespoň částečné zlepšení zázemí pro cyklisty. Jejich bezpečnost pro drahá kola je však diskutabilní. Další zázemí pro cyklisty prozatím chybí.

Obrázek 14 - Stojany na kola v areálu hospitalu

Zdroj: autor

Podrobnější popis revitalizace, která proběhla v areálu hospitalu a jeho okolí včetně přilehlých ploch a popis současné podoby hospitalu, je uveden v kapitole 4.2 Revitalizace hospitalu a navazující projekty.

Budoucí rozvoj hospitalu a okolí

Díky projektům, které se uskutečnily v rámci revitalizace celé oblasti, se povedlo výrazně zlepšit podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v oblasti. Existují ještě další projekty, které je potřeba dokončit nebo naopak vytvořit, aby byla oblast ještě atraktivnější. Tyto plány jsou součástí Vize Kuks 2015, kterou zpracovala obecně prospěšná společnost Revitalizace Kuks [53].

Projektovým záměrem, který je již v současné době v řešení, je oprava zbylé části mostu, která navazuje na novou část inundačního mostu přes Labe, který byl obnoven v rámci projektu Kuks – Granátové jablko. Železná část mostu je ve špatném stavu, a jelikož spojuje jako jediný most část s hospitem a část lázeňskou, je jeho oprava na místě [53].

Obrázek 15 - Část mostu k rekonstrukci

Zdroj: Autor

Monumentální kaskádové kamenné schodiště, které dřív spojovalo budovy lázeňské kolonády a nábřeží je také hodně poškozené, ročně po něm projdou desetitisíce turistů. Proto je navržena pietní konzervace a obnova jeho původního vzhledu z první poloviny 18. století [53].

Na Kuksu také do současné chvíle chybí dostatečné zázemí pro cyklisty, i když oblast navštíví díky cyklostezce mnohem více návštěvníků. Proto je snahou vybudovat v oblasti

parkovací dům pro kola, obdobu parkovacího domu umístěného v Hradci Králové. Pro tento projekt by mohl být využit objekt hasičské zbrojnice, protože v památkové rezervaci není možné nový objekt vybudovat. Další podobný parkovací dům by mohl vzniknout i v ZOO ve Dvoře Králové, který by tak tvořil další zázemí pro návštěvníky Kuksu, kteří pokračují v projížďce na sever po Labské stezce [53].

Problém s parkováním osobních automobilů, je další věcí, která by měla být v budoucnu vyřešena, protože stávající parkovací plochy jsou nedostačující. Vzniknout by měla 3 parkoviště v různých částech areálu. Nejbližší hospitalu, kousek od vlakového nádraží je naplánováno parkoviště pro hendikepované návštěvníky a účastníky vzdělávacích kurzů pořádaných v rámci projektu Kuks – Granátové jablko [53].

Kuks a rodiny s dětmi – to je jeden z bodů Vize Kuks 2015. Bohužel v současné době není v oblasti program pro děti, který by jim dokázal zajímavou formou přiblížit historii, ačkoliv Kuks byl za hraběte Šporka plný atrakcí. Proto je snahou navázat na tuto tradici a vybudovat například zelená bludiště, tematická hřiště a další atrakce pro děti, které by mohly přilákat rodiny navštěvující nedalekou ZOO Dvůr Králové [53].

4.2 Revitalizace hospitalu a navazující projekty

Rozvoj Kuksu vychází ze strategických dokumentů, které jsou vytvářeny v rámci aktivit sdružení Podzvíčínsko, kam obec územně spadá. Předmětem činnosti sdružení je především koordinace všech aktivit při propagaci cestovního ruchu včetně navazujících komplexních služeb, informační servis pro potřeby cestovního ruchu a marketingové aktivity. Sdružení spolupracuje se státními institucemi, obcemi, občany a podnikatelskou veřejností. Strategické dokumenty odrážejí potřeby obce Kuks na základě územního plánu obce [60].

Mezi strategické dokumenty patří [10]:

- Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015
- Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007 – 2013
- Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014 – 2020
- Program rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje pro období 2007 – 2013

- Program rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje pro období 2014 – 2020 – tento dokument bude vytvořen v rámci projektu Podpora rozvoje cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji, který bude probíhat v letech 2014 - 2015
- Program rozvoje cestovního ruchu turistického regionu Krkonoše
- Strategie rozvoje Dobrovolného svazku obcí Mikroregion Hustířanka
- Plánovací příručka – Plánovací atlas Modrý pás Labe

Královéhradeckým krajem a obcí Kuks byla založena obecně prospěšná společnost Revitalizace KUKS o.p.s., která navázala na činnost sdružení Podzvíčinsko a zapojuje se do tvorby strategických dokumentů. Dále také propaguje Kuks a Podkrkonoší na veletrzích cestovního ruchu, pořádá mezinárodní konference, pracuje na projektech obnovy domů bývalé lázeňské kolonády, rekonstrukce cest, ulic a drobné architektury v Kuksu, poskytuje poradenské a konzultační služby, provozuje informační centrum, zajišťuje destinační management a marketingové činnosti a další [10].

Žadatelem a realizátorem projektů je obec Kuks, Revitalizace Kuks, o.p.s., Královéhradecká labská o.p.s., Národní památkový ústav a PhDr. Stanislav Bohadlo.

Záměrem projektů bylo podle [60] financování obnovy hospitalu Kuks v rámci projektu Kuks – Granátové jablko, obnovy lázeňské části obce v rámci projektů Kuks Braunův kraj, Rentzova barokní tiskárna a pouliční divadlo v Kuksu, Oprava kamenných schodišť, fontán a soch v lázeňské části obce, napojení památek na dopravní infrastrukturu v rámci projektů Zajištění dostupnosti atraktivit CR v obci Kuks, Cyklostezka Hradec Králové – Josefov – Kuks a propagace oblasti na konferencích a prostřednictvím nově vzniklého destinačního managementu a vytvořeného turistického informačního centra.

Obrázek 16 - Projekty obnovy Kuksu

Zdroj: Hospital Kuks [60]

4.2.1 Kuks – Granátové jablko

Cílem projektu Kuks – Granátové jablko bylo podle [36] obnovit dodnes nevyužívané a do značné míry zchátralé části barokního areálu Hospitalu Kuks a vdechnout jim nový život. Projektovým záměrem bylo vybudovat ojedinělé multifunkční vzdělávací centrum s místní historickou tradicí, které bude prezentovat přístupy vzorové obnovy Národní kulturní památky. Dále bude toto centrum nabízet prostor pro široké spektrum kulturně edukačních aktivit určených pro laickou i odbornou veřejnost s úzkou vazbou na historickou užitnou funkci areálu.

Při obnově byla co možná nejvíce respektována povaha této památky evropského významu. Realizace projektu byla plánována na období let 2010 – 2014. Stavební úpravy byly s mírným zpožděním ukončeny začátkem roku 2015. Slavnostní otevření se uskutečnilo 23.3.2015 za velkého zájmu médií i veřejnosti. Celkové náklady na projekt byly ve výši 453 348 434 Kč. Financování projektu bylo zajištěno prostřednictvím Integrovaného operačního programu z Evropského fondu pro regionální rozvoj a ze státního rozpočtu ČR, dofinancování zajistil ze svého rozpočtu Národní památkový ústav. Dále se na projektu podílelo několik partnerů, mezi nimi

je Revitalizace KUKS o. p. s., Univerzita Karlova – Farmaceutická fakulta, ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř a další [46].

Obrázek 17 - Letecký pohled na revitalizovaný hospital

Zdroj: Hospital Kuks [28]

Cíle projektu

Cílem projektu bylo podle [46] s náležitou péčí, citlivě a vzorově rekonstruovat hospital Kuks. Areál hospitalu, který patří mezi nejvýznamnější barokní památky ve střední Evropě, je unikátní tím, že se zde architektura, sochařství a malířství pojí s krajinou v harmonický celek. Hospital představuje i výjimečný doklad barokní charitativnosti a péče o potřebné. Řád milosrdných bratří se zde staral o vojenské vysloužilce od roku 1743. Nemohoucím se zde dostávalo péče až do roku 1938. V rámci projektu byl proto kladen důraz na aktivity, které souvisí se zdravotnickými a výtvarnými obory.

Nejzajímavější částí stavební obnovy byly podle [46] určité restaurátorské práce na výzdobě stěn, které probíhaly hned na několika místech hospitalu. Největším objevem bylo odkrytí 52 nástěnných maleb *Tanců smrti*, které vyplňují v celé délce chodbu v přízemí hlavního křídla. Přestože odborníci věděli, že se pod silnou vrstvou vápenných nátěrů může skrývat malířská výzdoba, rozsah a kvalita děl byly velkým

překvapením. Jedná se o jedinečný cyklus, který znázorňuje rovnost lidí v posledních okamžicích života, který byl pod nátěrem ukryt od 18. století. V kapli také proběhla obnova tří obrazů, jež navazují na hospitální chodbu s *Tanci smrti*. Podařilo se také restaurovat malovaný strop historické lékárny, který byl dlouhá léta jen provizorně zajištěn. A oproti původním předpokladům došlo i na obnovu nástěnných maleb ve dvou schodišťových halách. V budově však zůstávají ještě další místa, která by mohla skrývat další podobná překvapení, ale bylo rozhodnuto neprovádět další odkrytí, takže zůstanou překvapením pro budoucí generace.

Obrázek 18 - Chodba před restaurováním

Zdroj: Autor

Obrázek 19 - Chodba po restaurování

Zdroj: Autor

Díky obnově nevyužívaných prostor zde vzniklo vzdělávací centrum, které bude zázemím pro výuku dějin a uměleckých oborů. Počítá se s tím, že v hospitalu budou probíhat tematické přednášky a prestižní semináře pro odbornou i laickou veřejnost a také výukové programy pro základní a střední školy. Těmto aktivitám se budou vedle Národního památkového ústavu věnovat Nadace Český barok, o. p. s. či Revitalizace KUKS o. p. s. Vzniklo zde místo pro odborné a umělecké workshopy, např. výtvarné v rámci projektů Keramického studia Jaroslavy Tyrnerové. Výsledky svých žáků tu bude prezentovat Základní umělecká škola F. A. Šporka z Jaroměře. Nové prostory pro své semináře našel v hospitalu také Královéhradecký kraj, který bude pro účastníky seminářů nabízet i ubytování. V hospitalu by měli najít zázemí příbuzní pacientů, kteří se léčí s roztroušenou sklerózou v nedalekém Domově sv. Josefa z Žirči. Budou zde absolvovat semináře zaměřené na schopnost vyrovnat se s těžkou nemocí v rodině [46].

S tradičními postupy v pěstování vinné révy a jejím zpracování bude seznamovat vinařské sdružení Siduri [46].

Obrázek 20 - Vyhlička z vinohradu na hospital

Zdroj: Autor

Pro badatele z řad odborné veřejnosti byly zpřístupněny depozitáře a knihovna kukského konventu. Badatelé zde budou moci rozvíjet činnost také v oblasti výzkumu historie Kuksu a Šporkova panství Hradiště [46].

Hospitální bylinná a ovocnářská zahrada byla obnovena a získala svoji původní podobu. V průběhu 20. století se totiž zahrada změnila ve francouzský park, což je v protikladu s jejím využíváním v minulých stoletích. Zahrada pravděpodobně vznikla dříve než hospitální budova. Písemná zmínka z roku 1700 ji popisuje jako libosad, který sloužil k odpočinku lázeňských hostů. Pravděpodobně z této doby pochází dodnes zachovalá kompozice zahrady, kterou tvoří šestnáct pravidelných polí s ovocným sadem po obvodu. Milosrdní bratři od poloviny 18. století užívali zahradu zejména coby zásobárnu plodin a léčivých rostlin. Hospitální zahrada se navrátila k původnímu účelu a stane se centrem výuky, poznání a odpočinku. Její produkty budou zpracovávány a využívány ve výukových programech pro studenty [46].

Obrázek 21 - Obnovené bylinkové zahrady

Zdroj: Autor

Pro studenty Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy zde vznikne středisko farmaceutické výuky, které naváže na někdejší učení Šporkova hospitalu. Studenti zde absolvují část výuky související s dějinami farmacie a zdravotnictví. V rámci výuky budou moci zpracovávat a využívat výpěstky z obnovené hospitální zahrady a aktivně se tak zapojí do života hospitální zahrady [46].

V souladu s moderními trendy budou v hospitalu podporovány aktivity na ochranu a poznávání přírody, které jsou soustředěné na netopýří kolonie ve sklepení hospitalu [46].

Hlavním výsledkem projektu revitalizace Národní kulturní památky bylo to, že přestala chátrat a zůstane zachována pro další generace, které budou moci obdivovat barokní architekturu a pocítí atmosféru místa, její genius loci. Snahou o současné využití, které navazuje na původní funkci hospitalu, se podařilo této památce zachovat její tvář a nedegradovalo ji to pouze na objekt komerčního využití.

Revitalizace významné Národní kulturní památky, bude mít za následek také zvýšení návštěvnosti a rozvoj cestovního ruchu v oblasti, protože se otevřely nové expozice a byly zpřístupněny další exponáty, které byly do současné doby nevyužívané, z důvodu

chybějících finančních prostředků. Důležitým aspektem, který je nutné brát v potaz, je zachování udržitelnosti výstupů projektu, která je pět let.

4.2.2 Navazující projekty

Současně s revitalizací samotného hospitalu Kuks byly realizovány další projekty, které byly zaměřené na obnovu historického jádra obce Kuks, napojení památek na dopravní infrastrukturu a propagaci celého území.

Zajištění dostupnosti atraktivit CR v obci Kuks

Cílem projektu bylo dle [52] zkvalitnění dostupnosti turistických atraktivit formou vybudováním vycházkového okruhu na levém břehu Labe k atraktivitám CR, kterými jsou nové muzeum knihařství a divadelnictví, drobným barokním památkám, vinohradu na Kuksu a infrastruktury pro cestovní ruch, mezi něž řadíme informační centrum, ubytovací a stravovací kapacity. Realizací projektu došlo k vybudování infrastruktury pro naučnou stezku v obci Kuks a také k napojení na cyklostezku Hradec Králové – Josefov - Kuks. Realizací projektu došlo ke zlepšení dostupnosti samotného Hospitalu Kuks.

Výstupy projektu se setkávají s různými reakcemi, jak návštěvníků, tak obyvatel obce. Převážná většina z nich projekt hodnotí kladně. Oceňují komfortní pohyb po areálu, protože předchozí dopravní situace byla v areálu kritická.

Obrázek 22 - Dokončené práce na komunikacích

Zdroj: autor

Projekt byl realizován v období let 2012–2013. Celkové způsobilé náklady na projekt byly ve výši 21 200 022,67 Kč a hodnota dotace ve výši 18 020 019,26 Kč. Realizátorem projektu byla obec Kuks a dofinancování projektu bylo zajištěno z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod [64].

Obrázek 23 - Pamětní deska - Zajištění dostupnosti atraktivit CR - Kuks

Zdroj: Autor

Cyklostezka Hradec Králové – Josefov – Kuks

Obecným cílem projektu bylo dle [34] vybudování cyklostezky, která bude sloužit především pro potřeby rozvoje cestovního ruchu a tím zvýší atraktivitu regionu pro život obyvatel a návštěvníků kraje. Cílem bylo vybudovat cyklostezku, která by v sobě integrovala základní potřeby návštěvníků regionu na ekologickou dopravní obslužnost a zároveň by nahradila část cyklotrasy č. 24 - Labská stezka, která probíhá mezi Špindlerovým Mlýnem a Vysokou nad Labem a v uvažované trase mezi Hradcem Králové a Kuksem vedla po místních komunikacích a byla pro cyklisty méně bezpečná. Nová cyklostezka je pojmenována Cyklostezka č. 24 – Labská.

Cíle, pro které byla podle [24] cyklostezka vybudována, byly splněny. Cyklostezka propojila nejzajímavější regionální památky (Hospital Kuks, kapli ve Smiřicích, pevnost Josefov) s krajským městem v návaznosti na další cyklostezky, které se křižují ve městě Hradci Králové i na trase. Výstupem projektu bylo vytvoření téměř 26 km trasy pro aktivní odpočinek turistů a návštěvníků regionu. Cyklostezka tak představuje jednu z nejlepších souvislých cyklostezek v České republice. Cyklostezka je zároveň také

cyklistickou stezkou mezinárodní – je součástí dálkové mezinárodní Labské stezky, která patří k nejkrásnějším cyklotrasám v Evropě. Užívání cyklostezky je víceúčelové – jedná se o nemotoristickou komunikaci sloužící jako cyklistická stezka, pěší stezka, stezka pro in-line bruslaře a v zimě také pro běžkaře.

Obrázek 24 - Cyklostezka Hradec Králové - Josefov – Kuks

Zdroj: Regionální rada [23]

Realizátorem celého projektu je společnost Královéhradecká labská o.p.s., kterou založili společně na konci roku 2008 Královéhradecký kraj s městy Hradec Králové, Jaroměř – Josefov, Smiřice a obcí Kuks [23]. Projekt byl realizován v období let 2012–2013, za jediný rok. Hodnota stavebních prací byla 44 788 440 Kč (bez DPH). Celková výše dotace byla 52 228 525 Kč. Dofinancování projektu bylo zajištěno z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod. Více informací o využití cyklostezky je uvedeno v kapitole 4.1.1 [22].

Dokončení cyklostezky bylo přijato veřejností velice kladně. Cyklostezka je hojně využívána. Vyskytují se na ní však různá nebezpečná místa, kterým je třeba věnovat pozornost z hlediska bezpečnosti cyklistů a in-line bruslařů. Někteří obyvatelé Kuksu realizaci stezky uvítali a využili ji ke zřízení stánku s občerstvením. Jiní jsou kritičtí, protože nejsou spokojeni s tím, že pro cyklisty není vybudováno prozatím dostatečné zázemí.

Dokončením prací na cyklostezce Hradec Králové – Josefov – Kuks aktivity v této oblasti nekončí. Podle [25] aktéři v regionu připravují navazující úsek cyklostezky z Kuksu přes Dvůr Králové nad Labem a přehradu Les Království směrem na Vrchlabí. Jako další součást Labské stezky, kterou Královéhradecký kraj zařadil mezi páteřní cyklostezky, má velkou šanci uspět při rozhodování, které cyklostezky se budou budovat v nadcházejících letech a žádat o dotace z Evropské unie.

Obrázek 25 - Cyklostezka Hradec Králové - Josefov - Kuks

Zdroj: Město Smiřice [57]

Kuks – Braunův kraj

Cílem projektu bylo podle [22] rozšířit nabídku služeb cestovního ruchu v oblasti Kuksu a dále poskytnout Kuksu marketingovou podporu. V rámci projektu byl vytvořen destinační management, byl navržen vizuální styl destinace a začalo se používat jednotné logo. Vznikla webová stránka včetně informačního systému, vzniklo turistické informační centrum v Kuksu a naučná stezka Šporkův Kuks s dvanácti zastaveními opatřenými naučnými panely. Bylo vytvořeno množství propagačních a reklamních předmětů a materiálů. Oblast Kuksu byla propagována na veletrzích cestovního ruchu, také prostřednictvím reklamního spotu, který v rámci projektu vznikl.

Obrázek 26 - Naučná stezka Šporkův Kuks - naučný panel

Zdroj: Autor

Projekt byl realizován v období let 2010 – 2013. Celková hodnota projektu činila 8 128 211 Kč a hodnota dotace byla ve výši 6 470 330,60 Kč. Dofinancování projektu bylo zajištěno z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod [35].

Obrázek 27 - Propagace projektů revitalizace

Zdroj: Regionální rada [35]

Výstupy projektu podpoří návštěvnost v areálu různými způsoby. Webové stránky umožní naplánovat výlet, propagační letáky a mapky přinesou informace o lokalitě

a naučná stezka seznámí návštěvníky s místy, která trochu stojí ve stínu slávy památky hospitalu, ale dokážou nastítnit návštěvníkům vizuální obraz historie místa.

Braunův kraj II.

V rámci tohoto projektu byly rekonstruovány dvě historické budovy na nábřeží Labe, které jsou výraznou dominantou bývalých barokních lázní v Kuksu. Budovy jsou velmi cenné, neboť jedna je národní kulturní památkou a druhá je v památkové rezervaci.

V jedné z budov č. p. 72 našlo své místo turistické informační centrum s veřejným internetem, toaletami a zázemím pro pracovníky centra. V prvním patře je k dispozici 8 lůžek pro ubytování návštěvníků. Druhá budova č. p. 57 je bývalým lázeňským domem a hostincem U Prd'oly, která bude také po rekonstrukci sloužit turistům. V současné době probíhá její dovybavení nábytkem a chystá se otevření pro veřejnost. Vznikne zde stylová restaurace, multimediální sál, dětský koutek, destinační kancelář, skladovací prostory a další. Obě rekonstruované budovy zlepší vybavenost obce při pořádání různých kulturních akcí [54].

Obrázek 28 - Turistické Informační centrum v Kuksu

Zdroj: Autor

Počty návštěvníků zjištěné analýzou návštěvnosti napovídají tomu, že důležitost destinačního managementu a informačního centra je značná. Zrekonstruovaná restaurace a ubytovací zařízení je pro návštěvníky zázemím, které v oblasti chybělo. Tento projekt narazil na největší nesouhlas obyvatel obce v otázce hostince U Prd'oly.

Čas ukáže, zda si nový nájemce objektu hostince dokáže získat přízeň nejenom turistů, ale také místních obyvatel.

Projekt byl realizován v období let 2012–2015. Celkové náklady na projekt byly ve výši 45 567 780 Kč a hodnota dotace byla ve výši 31 420 701,26 Kč. Realizátorem projektu byla Revitalizace Kuks, o.p.s. a dofinancování projektu bylo zajištěno z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod [54].

Obrázek 29 - Rekonstruované budovy bývalých lázní Kuks

Zdroj: Autor

Rentzova barokní tiskárna a pouliční divadlo v Kuksu

V květnu 2014 bylo otevřeno Rentzovo muzeum jako výstup dalšího projektu, realizovaného v obci Kuks. Jde o muzeum mědirytkce Michaela Heinrich Rentze, které představuje několik expozic. Jsou prezentovány tiskařské profese, originály vzácných historických tisků, ukázkové dílny knihtisku, ruční výroby papíru, mědirytu, vazby knih a restaurování. V muzeu je dále umístěna maketa pouličního barokního divadla. Provozovatelé muzea plánují v budoucnu pořádat workshopy práce na mědirytinovém a tiskařském lisu ze 17. století [49].

Obrázek 30 - Rentzovo barokní muzeum - před rekonstrukcí

Zdroj: Kudy z nudy [50]

Projekt byl realizován v období let 2012–2013. Celkové způsobilé náklady na projekt jsou ve výši 19 585 896,20 Kč a hodnota dotace byla ve výši 16 305 258,58 Kč. Realizátorem projektu byl PhDr. Stanislav Bohadlo a dofinancování projektu bylo zajištěno z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod [48].

Tiskařské muzeum dokáže přilákat technicky zaměřené návštěvníky, kterým interaktivní formou přiblíží toto řemeslo z doby baroka. Pouliční divadlo vedle toho představuje zajímavý doplněk aktivit pro dospělé i děti.

Obrázek 31 - Rentzovo barokní muzeum - slavnostní otevření

Zdroj: Revitalizace Kuks [62]

Obrázek 32 - Rentzovo barokní muzeum - interiér

Zdroj: Revitalizace Kuks [62]

Záchrana drobné architektury a sochařských děl

Na základě tohoto projektu byly podle [63] opraveny architektonicko-urbanistické prvky v Kuksu, drobné lázeňské stavby a sochařská výzdoba nacházející se v nejcennější části původních kukských lázní. Jednalo se o opravu dvou bočních kamenných schodišť, která vznikla na přelomu 19. a 20 století, která spojují kukské terasy. Dále se jednalo o opravu dvou studánek a sochu Davida.

Projekt byl realizován v období let 2012–2013. Celkové náklady na projekt byly ve výši 3 484 200 Kč. Projekt byl financován prostřednictvím programu Rozvoje venkova.

Opravené drobné stavby napomáhají kladnému dojmu z revitalizované lokality. Vyvolávají v návštěvníkovi pocit, že revitalizace byla skutečně komplexní a pozornost byla věnována i těmto drobným stavbám, které byly v době baroka důležitou součástí krajiny.

Obrázek 33 - Opravená socha Davida

Zdroj: Autor

4.3 Analýza současné návštěvnosti hospitalu

Analýza současné návštěvnosti je provedena pro oblast hospitalu a jeho okolí v letech 2011, 2012 a 2013. Dále je provedena analýza návštěvnosti cyklostezky Hradce Králové - Josefov - Kuks. Analýza je provedena za roky 2013 a 2014, tj. za dobu fungování cyklostezky.

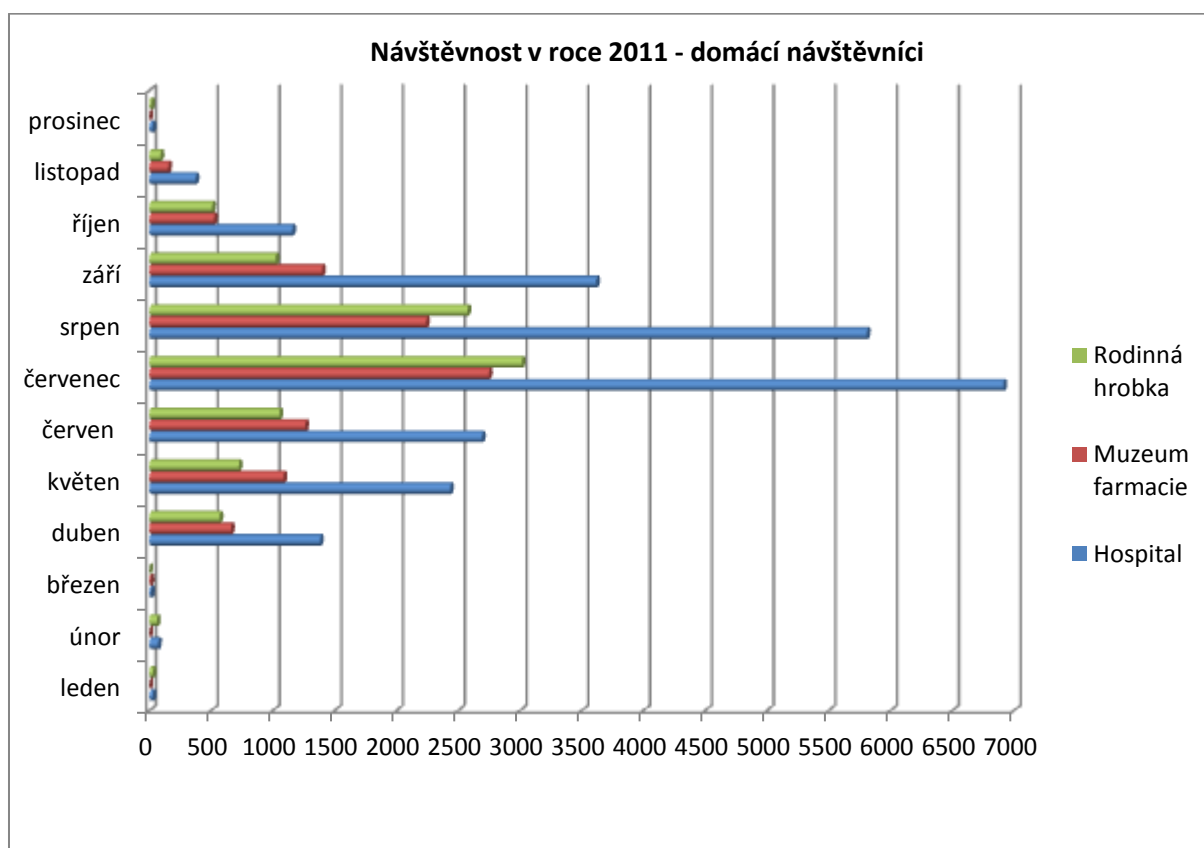
4.3.1 Analýza současné návštěvnosti Hospitalu Kuks a přilehlých atraktivit

Hospital Kuks sleduje podle [66] návštěvnost prostřednictvím pokladního systému. Tímto způsobem je sledována měsíční návštěvnost Hospitalu Kuks, Muzea farmacie a Rodinné hrobky. Údaje pro analýzu současné návštěvnosti jsou z let 2011, 2012 a 2013. Jsou uvedeny v příloze č. 1 – Výkaz návštěvnosti hospitalu. Hospital Kuks sleduje samostatně návštěvnost českých a zahraničních návštěvníků. Bohužel není zjišťováno, z jakých částí České republiky přijíždějí domácí návštěvníci ani z jakých zemí přijíždějí zahraniční návštěvníci [66].

Návštěvnost hospitalu a okolí domácími návštěvníky

Návštěvnost hospitalu a přilehlých atraktivit zobrazují následující grafy. Grafy uvádějí údaje za jednotlivé měsíce ve sledovaných letech a to odděleně pro Hospital Kuks, Muzeum farmacie a Rodinnou hrobku.

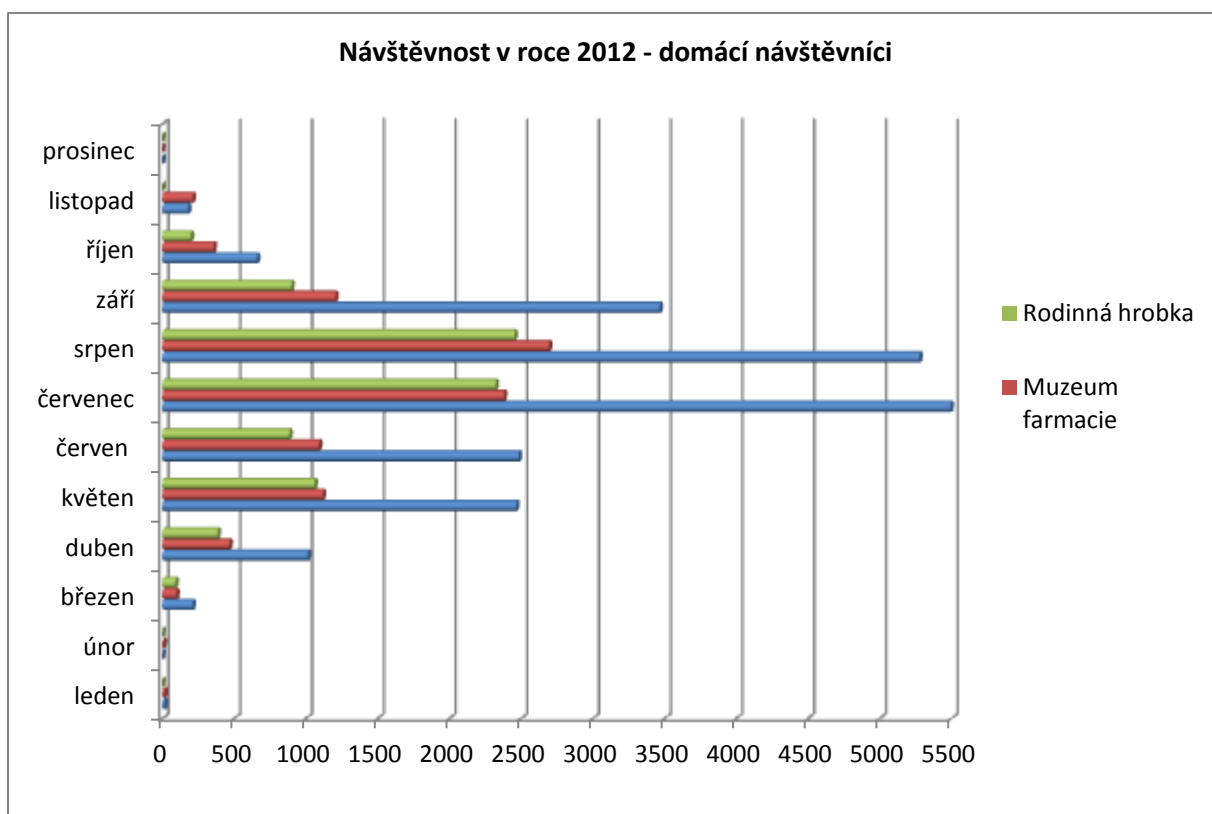
Graf 1 - Návštěvnost hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky v roce 2011 – domácí návštěvníci

Zdroj: Vlastní zpracování dle Švec [66]

V roce 2011 navštívilo dle [66] hospital a přilehlé atraktivity celkově 44 853 návštěvníků a uskutečnilo se 3 277 prohlídek. Samotný hospital navštívilo 24 531 návštěvníků, Muzeum farmacie 10 088 návštěvníků a Rodinnou hrobku 9 670 návštěvníků. Turistická sezóna trvala v hospitalu od ledna do prosince, v muzeu od března do listopadu a v hrobce od ledna do prosince. Návštěvnost byla maximální během července a srpna, kdy se téměř zdvojnásobila oproti nejbližším měsícům.

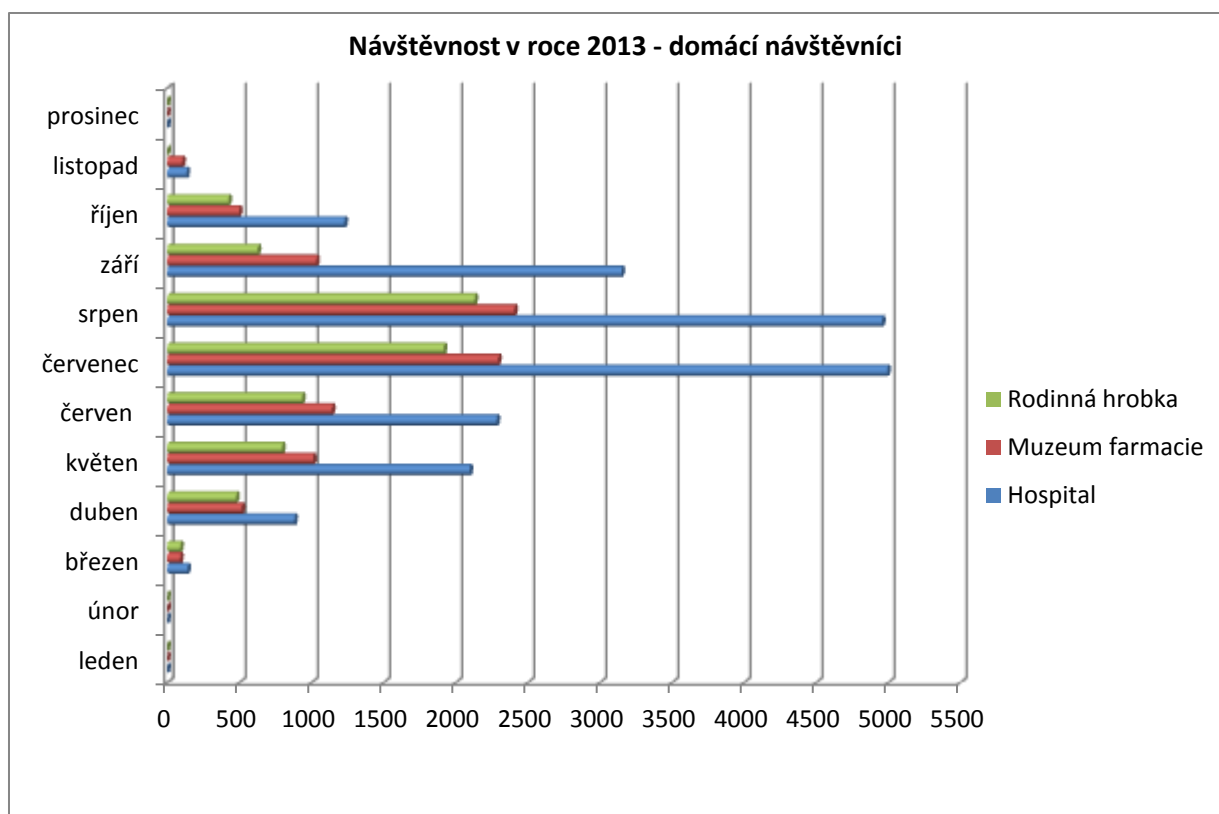
Graf 2 – Návštěvnost hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky v roce 2012 – domácí návštěvníci

Zdroj: Vlastní zpracování dle Švec [66]

V roce 2012 navštívilo hospital a přilehlé atraktivity dle [66] celkově 39 957 návštěvníků a uskutečnilo se 3 393 prohlídek. Samotný hospital navštívilo 21 917 návštěvníků, Muzeum farmacie 9 689 návštěvníků a Rodinnou hrobku 8 351 návštěvníků. Turistická sezóna trvala v hospitalu od ledna do listopadu, v muzeu od ledna do listopadu a v hrobce od března do října. Návštěvnost oproti předchozímu roku poklesla přibližně o 10 procent. Nejvíce návštěvníků dorazilo opět během července a srpna, tudíž se opakoval vývoj jako v předchozím roce.

Graf 3 - Návštěvnost Hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky 2013 – domácí návštěvníci

Zdroj: Vlastní zpracování dle Švec [66]

V roce 2013 navštívilo hospital a přilehlé atraktivity dle [66] celkově 37 064 návštěvníků a uskutečnilo se 3 392 prohlídek. Samotný hospital navštívilo 20 490 návštěvníků, Muzeum farmacie 9 141 návštěvníků a Rodinnou hrobku 7 433 návštěvníků. Turistická sezóna trvala v hospitalu od ledna do listopadu, v muzeu od března do listopadu a v hrobce od března do října. Návštěvnost opět poklesla a to o dalších 10 procent oproti předchozímu roku. Maximum si návštěvnost udržela opět během letních prázdnin v červenci a srpnu.

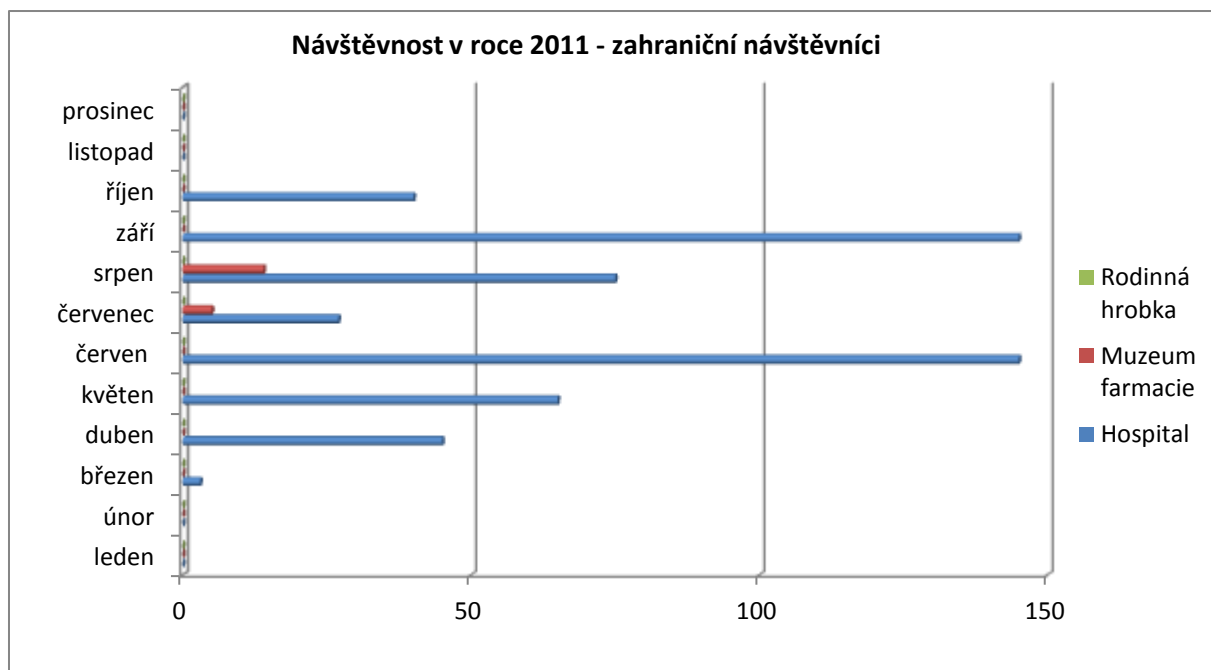
Z výše uvedeného vyplývá, že turistická sezóna hospitalu a přilehlých atraktivit začíná od dubna do října. Ve zbývajících měsících je počet návštěvníků velice nízký. Vrchol sezóny nastává v době letních prázdnin během července a srpna. Poměrně vysokou návštěvnost si udržuje měsíc září, během kterého se koná na Kuksu tradiční vinobraní. Domácí turisté navštěvují nejvíce Hospital Kuks. Téměř každý návštěvník spojí návštěvu hospitalu s návštěvou jedné další atraktivity - Muzea farmacie nebo Rodinné hrobky. Návštěvnost českých návštěvníků v jednotlivých letech zaznamenala pokles přibližně

o 10 % oproti předchozímu roku. Tento pokles je možné vysvětlit počátkem rozsáhlé rekonstrukce hospitalu a okolí.

Návštěvnost hospitalu a okolí zahraničními návštěvníky

Návštěvnost hospitalu a přilehlých atraktivit zahraničními návštěvníky zobrazují následující grafy. Grafy uvádějí údaje za jednotlivé měsíce ve sledovaných letech a to odděleně pro Hospital Kuks, Muzeum farmacie a Rodinnou hrobku.

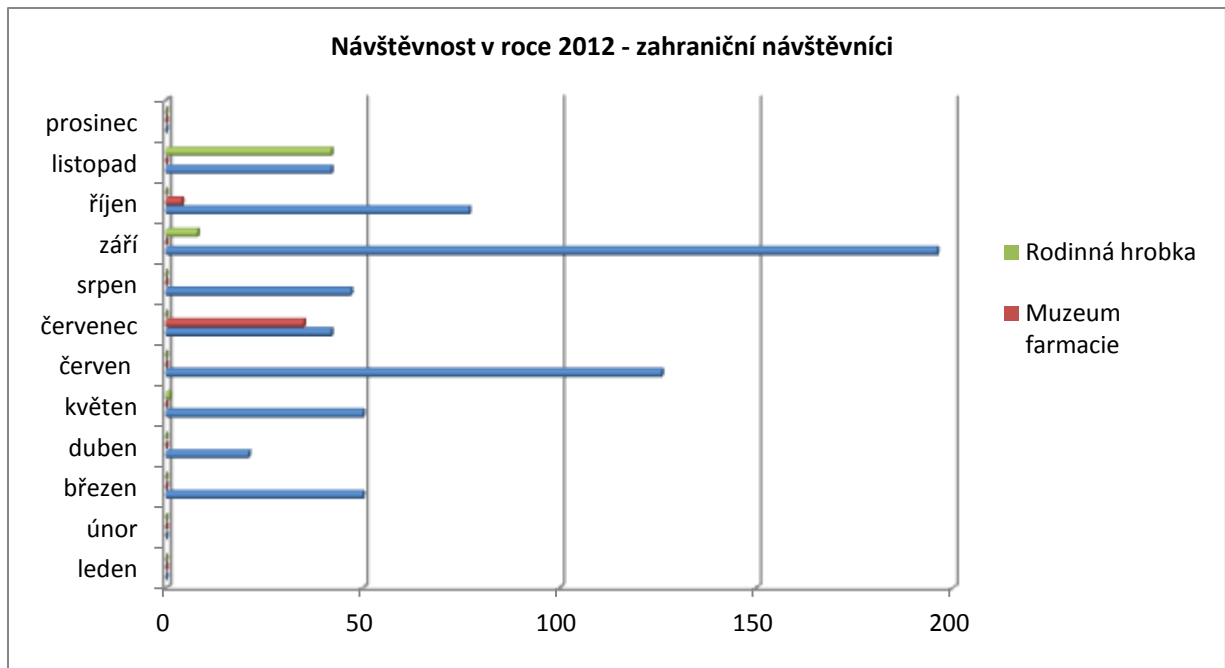
Graf 4 - Návštěvnost Hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky v roce 2011 – zahraniční návštěvníci

Zdroj: Vlastní zpracování dle Švec [66]

V roce 2011 navštívilo hospital a přilehlé podle [66] atraktivity celkově 564 zahraničních návštěvníků. Samotný hospital navštívilo 545 zahraničních návštěvníků, Muzeum farmacie 19 zahraničních návštěvníků a Rodinnou hrobku nenavštívil žádný zahraniční návštěvník.

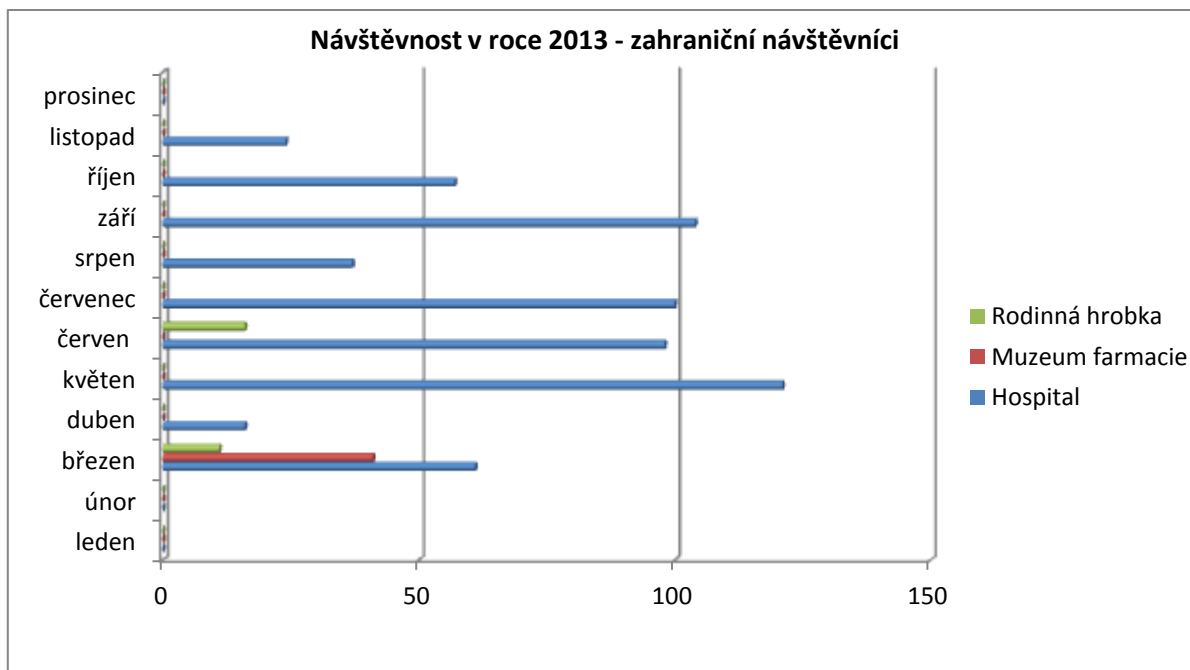
Graf 5 - Návštěvnost Hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky v roce 2012 – zahraniční turisté

Zdroj: Vlastní zpracování dle Švec [66]

V roce 2012 navštívilo hospital a přilehlé atraktivity podle [66] celkově 741 zahraničních návštěvníků. Samotný hospital navštívilo 651 zahraničních návštěvníků, Muzeum farmacie 39 zahraničních návštěvníků a Rodinnou hrobku navštívilo 51 návštěvníků. Z výsledků je patrné, že došlo k nárůstu zahraničních turistů. Především je nárůst zřejmý u Rodinné hrobky.

Graf 6 - Návštěvnost Hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky v roce 2013 – zahraniční turisté

Zdroj: Vlastní zpracování dle Švec [66]

V roce 2013 navštívilo hospital Kuks a přilehlé atraktivity celkově 686 zahraničních návštěvníků. Samotný hospital navštívilo 618 zahraničních návštěvníků, Muzeum farmacie 41 zahraničních návštěvníků a Rodinnou hrobku navštívilo 27 návštěvníků [66].

Celková zahraniční návštěvnost všech atraktivit činí 1,26 % v roce 2011, 1,85 % v roce 2012 a 1,85 % v roce 2013. Z výsledků je patrné, že návštěvnost zahraničních turistů je v poměru k celkové návštěvnosti poměrně nízká. Na druhou stranu je znatelný mírný nárůst zahraničních turistů ve výše uvedených letech. Oproti poklesu českých turistů jde o zajímavý fakt. Zájem zahraničních turistů je možné vysvětlit zvýšenou návštěvností České republiky zahraničními turisty, kterou uvádí Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [59].

Oblast Kuksu byla prezentována v rámci reklamní kampaně, kterou realizovala agentura CzechTourism v roce 2013. V rámci této kampaně byla v osmi jazycích představena oblast Kuksu jako ostrov barokního umění. Kampaň probíhala v Německu, Polsku, Rusku, Francii, Itálii, Velké Británii a České republice [27].

Obrázek 34 - Kuks - Ostrov barokního umění - kampaň CzechTourism

Zdroj: Příběhy Czechtourism [37]

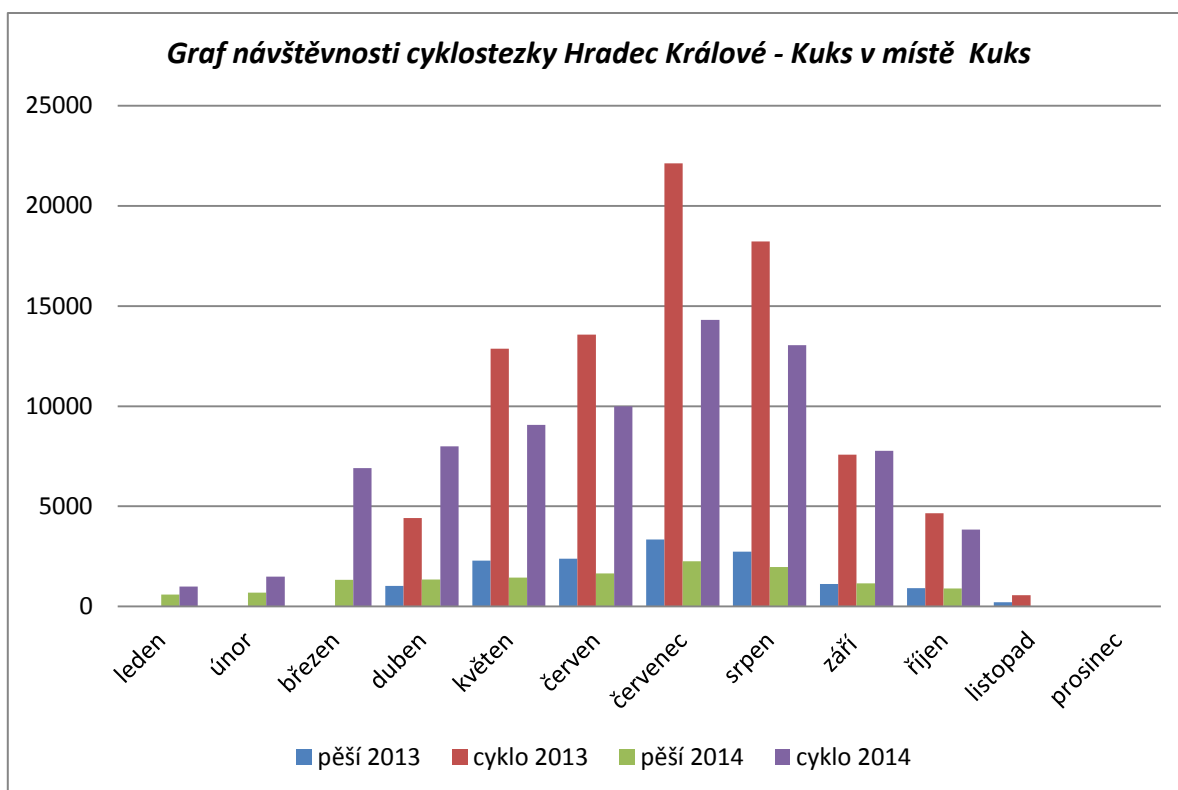
Dále je možné usuzovat, že zahraniční turisté nejsou tolik ovlivněni informacemi o rekonstrukci Kuksu a okolí a tyto informace je od návštěvy neodradí.

Analýza současné návštěvnosti cyklostezky Hradec Králové – Josefov – Kuks

Návštěvnost cyklostezky je sledována pomocí monitorovacího zařízení Eco-counter, která instalovala společnost Partnerství, o. p. s., výhradní dovozce francouzské společnosti Eco-counter v České republice. Jedná se o systém, který sleduje pomocí čidel umístěných na stezce pohyb cyklistů a pěších v obou směrech, podle typu zařízení. Jde o ekologická čidla, jednoduchá na montáž, která nepřetržitě sčítají a automaticky přenášejí data pomocí modemu do počítače, kde je možné je zpracovat do požadovaného formátu. Tato data shromažďuje Královéhradecký kraj, který bude mít tímto způsobem přehled o návštěvnosti cyklostezky [40]. Údaje pro analýzu současného využití cyklostezky jsou z let 2013 a 2014. Jsou uvedeny v příloze č. 2 – Monitoring návštěvnosti cyklostezky Hradec Králové – Kuks – 2013 – 2014.

Graf 7- Cyklostezka Hradec Králové - Kuks – návštěvnost v místě Kuks

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tuzar [67]

V roce 2013, kdy byla cyklostezka otevřena, zaznamenaly sčítače v místě Kuks pohyb 97 762 pěších a cyklistů. Nejvíce byla stezka využita v době letních prázdnin a o víkendech. V roce 2014 zaznamenaly sčítače 88 767 pěších a cyklistů. Nejvíce byla stezka opět využívána v době letních prázdnin a o víkendech. Využívání stezky také výrazně ovlivňuje stav počasí. V prázdninových měsících ve dnech čtvrtek a sobota byly na této trase v provozu cyklobusy [67]. Díky těm se do lokality mohly dostat i méně zdatní cyklisté. Propad v roce 2014 je patrně způsoben prováděnou rekonstrukcí hospitalu, která si vyžádala úplné uzavření památky.

Vybudování cyklostezky a její následná vysoká návštěvnost v letech 2013-2014 se nijak neprojevila ve zvýšení návštěvnosti hospitalu, což dokazují data ze sčítačů na cyklostezce a výstupy z pokladního systému hospitalu. Tuto skutečnost patrně způsobila probíhající rekonstrukce hospitalu, která v roce 2013 probíhala za provozu památky. Pro návštěvníky cyklostezky nebylo v té době vybudované žádné zázemí v podobě občerstvení, toalet a vyhrazených míst pro bezpečné odložení kol. Nejbližší okolí památky se proměnilo ve staveniště. Tato fakta nijak nemotivovala návštěvníky

cyklostezky k návštěvě hospitalu. Lokalitou pouze projeli, nebo si památku prohlédli pouze „z kola“. V roce 2014 byla památka z důvodu revitalizace plně uzavřena. Dopady cyklostezky na zvýšení návštěvnosti hospitalu a její přínos pro rozvoj cestovního ruchu v oblasti bude tedy možné vyhodnotit až po znovuotevření hospitalu.

4.4 Dotazníkové šetření

Dotazník byl proveden jako prvotní šetření s malou skupinou respondentů. Celkově bylo vyplněno 64 dotazníků. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jaké je povědomí respondentů - potenciálních návštěvníků památek - o revitalizaci obecně, jestli znají nějaké revitalizované objekty a považují-li revitalizaci za možnost podpory cestovního ruchu v daném místě. Další otázky byly zaměřeny přímo na revitalizaci Hospitalu Kuks.

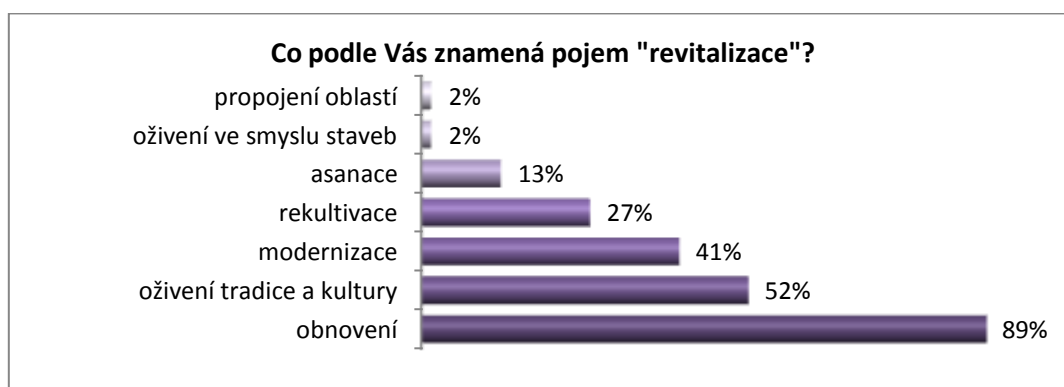
4.4.1 Výsledky dotazníkového šetření

Otázka č. 1

Co podle Vás znamená pojem „revitalizace“?

Z celkového počtu respondentů si 89% pod pojmem revitalizace představuje obnovení a 52% respondentů oživení tradice a kultury. Ani jeden z dotazovaných neoznačil možnost „nevím“. Z čehož vyplývá, že se již s tímto pojmem setkali a není jim cizí. U tohoto bodu bylo možné označit více možností.

Graf 8 - Co podle Vás znamená pojem "revitalizace"?

Zdroj: vlastní zpracování dotazníku

Otázka č. 2

Co podle Vás může být revitalizováno?

Ze všech odevzdaných dotazníků 89% dotazovaných označilo možnost budovy a památky a 80% parky a aleje. Ani jednou nebyla označena možnost nevím. Hlavním

důvodem této skutečnosti by mohlo být rozšíření různých revitalizačních projektů v současné době a jejich zveřejnění v médiích. U tohoto bodu bylo možné označit více možností.

Graf 9 - Co podle Vás může být revitalizováno?

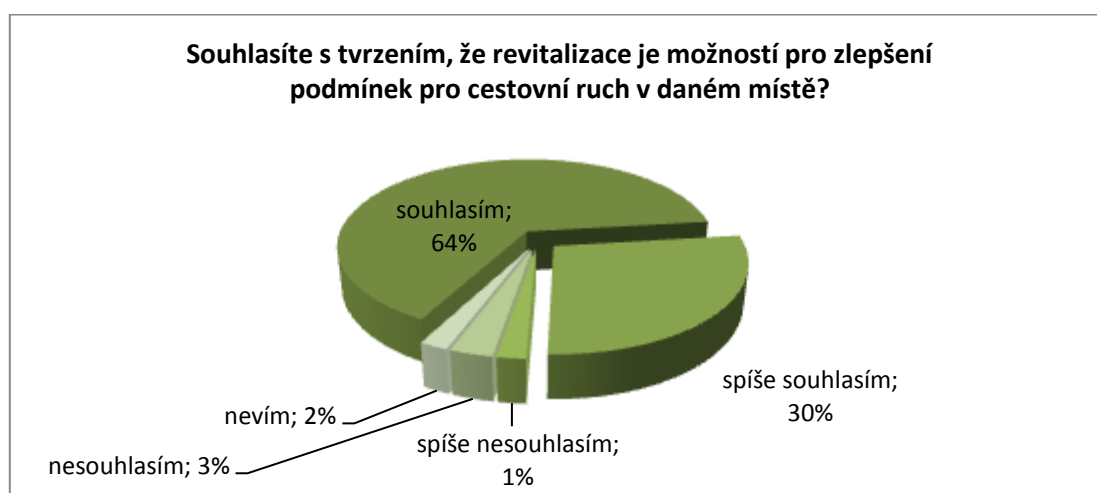
Zdroj: vlastní zpracování dotazníku

Otázka č. 3

Souhlasíte s tvrzením, že revitalizace je možností pro zlepšení podmínek pro cestovní ruch v daném místě?

S tímto tvrzením plně souhlasí 64% respondentů a 30% spíše souhlasí. Valná většina respondentů tedy vidí v revitalizaci kladný přínos pro cestovní ruch. Tato skutečnost může být motivačním prvkem pro ty, kteří zvažují možnosti a efekty případné revitalizace.

Graf 10 - Souhlasíte s tvrzením, že revitalizace je možností pro zlepšení podmínek pro cestovní ruch v daném místě?

Zdroj: vlastní zpracování dotazníku

Otázka č. 4

Je Vám známo, že na uvedených projektech probíhala nebo probíhá revitalizace?

Z výsledků této otázky je patrné, že projekt revitalizace hospitalu Kuks se těší velkému zájmu medií a tím i veřejnosti, což je patrně způsobeno i vyšší požadované dotace a rozsahem tohoto projektu. U tohoto bodu bylo možné označit více možností.

Graf 11 - Je Vám známo, že na uvedených objektech probíhala nebo probíhá revitalizace?

Zdroj: vlastní zpracování dotazníku

Otázka č. 5

Znáte některý z uvedených projektů revitalizace v oblasti Kuksu?

Projekt cyklostezky z Hradce Králové přes Josefov na Kuks označilo 44% respondentů. Může to vyplývat ze skutečnosti, že tento projekt je v závěrečné fázi stavby a jeho výsledky jsou již patrné. Tato stavba najde využití u širokého okruhu občanů, nejen u návštěvníků historických památek. Projekt Granátové jablko, který je znám 34% respondentů, je mediálně známý díky vyšší dotace a jeho rozsahu. Naproti tomu 42% respondentů nezná žádný z projektů. Může se jednat o respondenty ze vzdálenějších částí republiky nebo s minimálním zájmem o tuto problematiku. Bylo možné označit více odpovědí.

Graf 12 - Znáte některý z uvedených projektů revitalizace v oblasti Kuksu?

Zdroj: vlastní zpracování dotazníku

Otázka č. 6

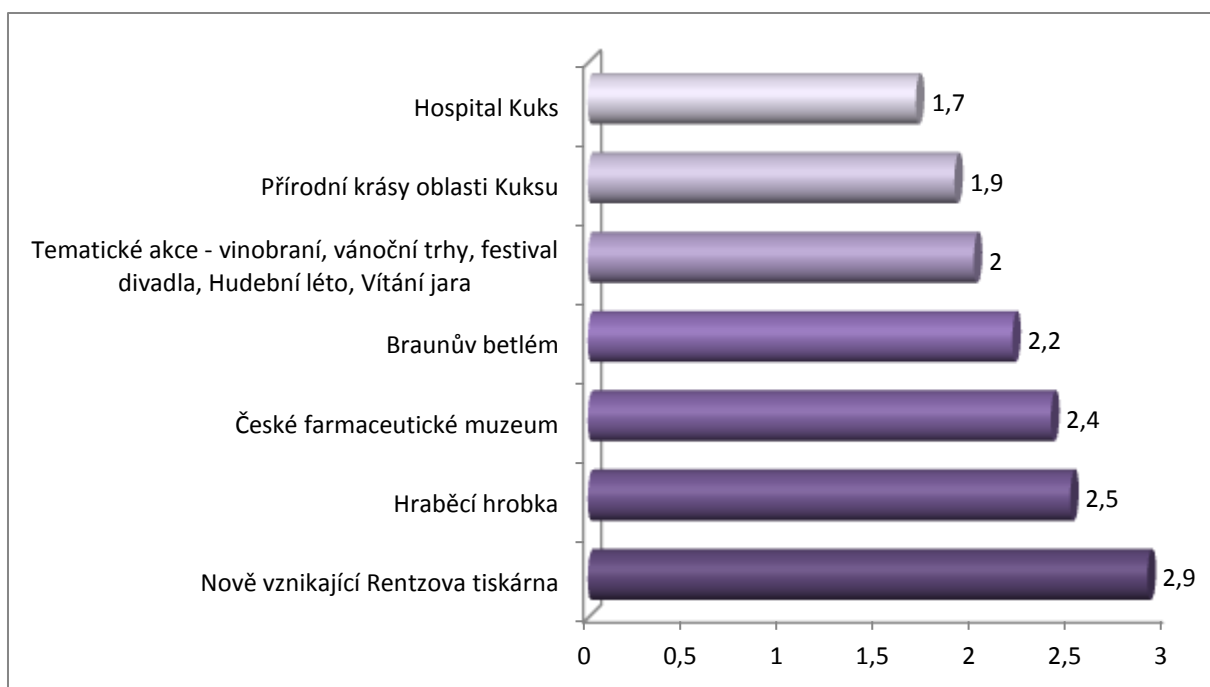
Vyplývala z otázky č. 5. Pokud na otázku č. 5 respondent odpověděl, že zná některý z výše uvedených projektů, byl požádán o rozepsání, jak se o projektu dozvěděl a co ho na projektu zaujalo. Nejvíce odpovědí reagovalo na projekt Cyklostezky Hradec Králové – Josefov – Kuks. O tomto projektu byla většina dotázaných informována z tisku nebo informací na webu. Většinu zaujala délka samotné cyklostezky, bezpečnost a sportovní vyžití. O projektu Granátové jablko se respondenti také nejvíce dozvídali z tisku a informací na webu. Na projektu je zajímavé to, že památka bude obnovena a nebude chátrat.

Otázka č. 7

Co je pro Vás největším lákadlem k návštěvě oblasti Kuksu? Známkování jako ve škole, jednička znamená největší lákadlo, pětka nejmenší.

Nejlepšího hodnocení a největším lákadlem se stal samotný hospital, jehož revitalizace určitě pomůže ke zlepšení cestovního ruchu v oblasti. Jako další byly označeny přírodní krásy oblasti Kuks a tematické akce, které se na Kuksu pořádají. Z dosavadní zkušenosti tedy vyplývá, že tematické akce dokážou přilákat větší počty návštěvníků, proto by bylo dobré jít tímto směrem a tyto aktivity dál rozvíjet. Nové atraktivity, které návštěvníci neshledali tolik zajímavé, by bylo vhodné podpořit cílenou propagací.

Graf 13 - Co je pro Vás největším lákadlem k návštěvě oblasti Kuksu?

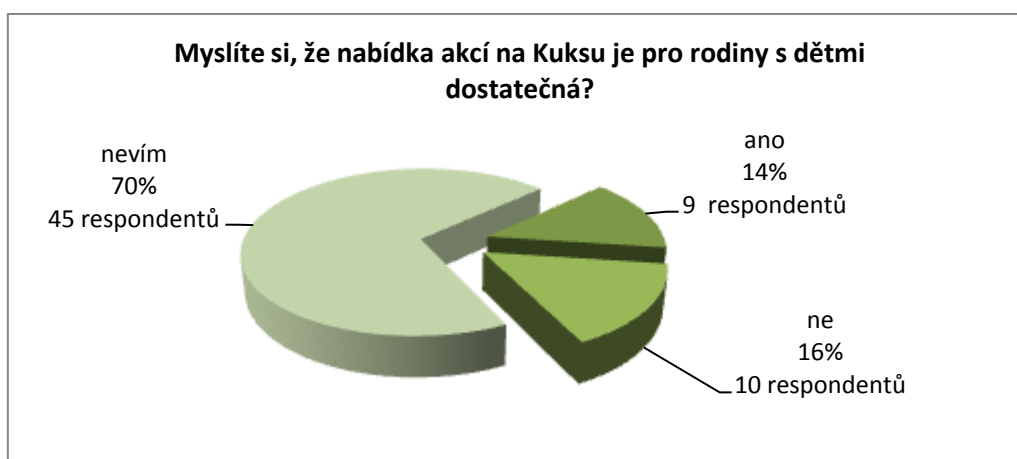
Zdroj: vlastní zpracování dotazníku

Otázka č. 8

Myslíte si, že nabídka akcí na Kuksu je pro rodiny s dětmi dostatečná?

Momentálně není mezi veřejností znám zajímavý program zaměřený speciálně pro rodiny s dětmi. Vzhledem k současnému baby boomu by tato možnost mohla přivést do oblasti více návštěvníků a zvýšit návštěvnost lokality.

Graf 14 - Myslíte si, že nabídka akcí na Kuksu je pro rodiny s dětmi dostatečná?

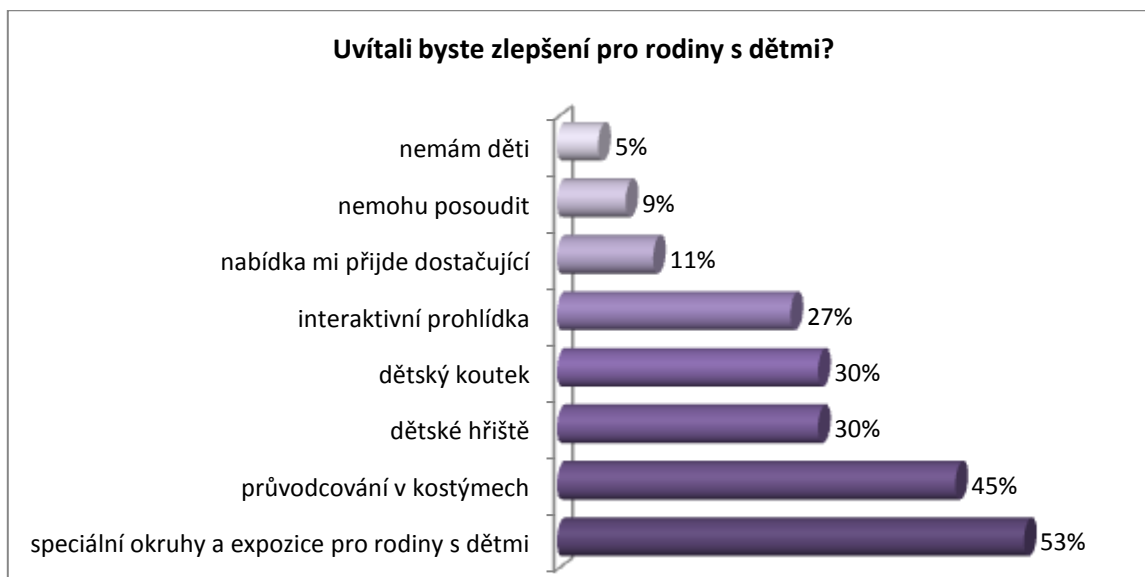
Zdroj: vlastní zpracování dotazníku

Otázka č. 9

Uvítali byste zlepšení pro rodiny s dětmi?

Velká část respondentů by uvítala nějaké zlepšení. Navrhované možnosti by přiblížily dětem hravou formou historii. Bylo možné označit více odpovědí.

Graf 15 - Uvítali byste zlepšení pro rodiny s dětmi?

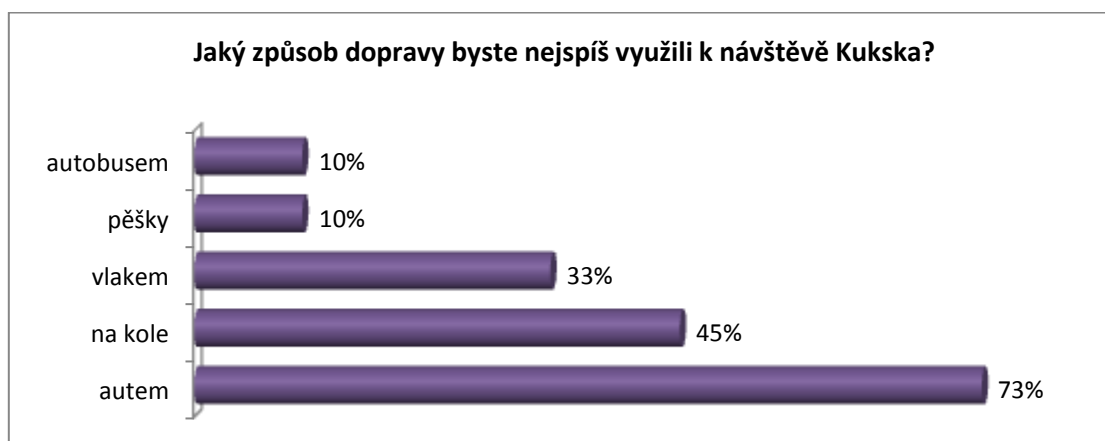
Zdroj: vlastní zpracování dotazníku

Otázka č. 10

Jaký způsob dopravy byste nejspíš využili k návštěvě oblasti Kuksu?

Nejrozšířenějším dopravním prostředkem dle respondentů tohoto dotazníku je automobil. Což nebylo opomenuto při řešení projektu v oblasti příjezdových komunikací a kapacity parkovacích míst, který se v současné chvíli řeší. A zároveň je třeba neopominout vzrůstající zájem o cyklistiku a pro tyto návštěvníky vytvořit vhodné prostory pro bicykly.

Graf 16 - Jaký způsob dopravy byste nejspíš využili k návštěvě oblasti Kuksu?

Zdroj: vlastní zpracování dotazníku

Otázka č. 11

Je pro Vás zajímavá možnost využití nově vybudované cyklistické stezky? Stezka vede z Hradce Králové.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že projekt vybudování cyklistické stezky z Hradce Králové vedoucí přes další zajímavé regionální památky Pevnost Josefov, kapli ve Smiřicích až na Kuks byly dobře investované peněžní prostředky. Protože 70% dotazovaných vybralo ano, že je pro ně zajímavá možnost využití nové cyklistické stezky.

Graf 17 - Je pro Vás zajímavá možnost využití nově vybudované cyklistické stezky?

Zdroj: vlastní zpracování dotazníku

Otázka č. 12

Motivuje Vás nová cyklistická stezka k návštěvě Kukska?

Více než 50% respondentů vybralo možnost ano, jako odpověď na tuto otázku. Cyklistická stezka představuje možnost výrazného zlepšení podmínek pro cestovní ruch v této oblasti. Také je určitě přínosem pro životní prostředí, protože návštěvníci využijí k dopravě jiné dopravní prostředky než automobily.

Graf 18 - Motivuje Vás nová cyklistická stezka k návštěvě Kukska?

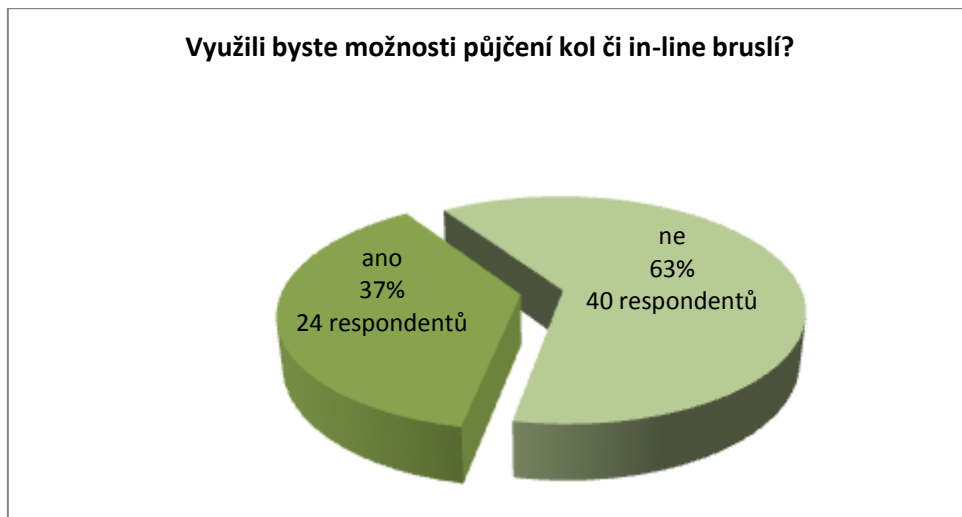
Zdroj: vlastní zpracování dotazníku

Otázka č. 13

Využili byste možnosti půjčení kol či in-line bruslí?

Na tuto otázku odpovědělo 63% respondentů, že by této možnosti nevyužili, z čehož vyplývá, že zatím o tuto službu není takový zájem. Patrně je to způsobeno tím, že zájemci o cyklistiku a in-line bruslení si svoje vybavení vozí sebou. Oproti tomu, necelých 40% respondentů by nabídku této služby uvítalo, což by mohlo v budoucnu znamenat potenciál v rozvoji služeb pro cyklisty a in-line bruslaře.

Graf 19 - Využili byste možnost půjčení kol či in-line bruslí?

Zdroj: vlastní zpracování dotazníku

Otázka č. 14

Jste muž nebo žena?

Dotazníkového šetření se zúčastnilo a dotazník vyplnilo více žen než mužů. Žen bylo 75% a mužů 25%. Tento poměr může poukazovat na to, že plánováním volnočasových aktivit se zabývají právě ženy, a proto by na ně měla být cílena také reklama.

Otázka č. 15

Váš věk?

Věková skladba respondentů byla následující a byla rozdělena do tří věkových kategorií. Zúčastnilo se 9% respondentů ve věku 15 - 25 let, 77% ve věku 26 - 40 let a 9% respondentů ve věku 41 - 60 let. Nejvíce vyplnilo dotazník lidí v produktivním věku. Důvodem může být to, že tato skupina lidí umí pracovat s IT technologiemi a vyplnění dotazníku pro ně nebylo problematické. Další důvod můžeme spatřit v tom, že tato věková skupina má dostatek finančních prostředků na cestování a rádi navštíví a ukážou svým dětem zajímavá místa a odkazy historie naší republiky.

5 Shrnutí výsledků práce

Příroda a památky nebyly vždy tak obdivovány jako nyní. Estetické cítění prošlo dlouhým vývojem, než se ustálilo v současném stavu. Památky jsou dokladem toho, jakým způsobem a v jakém prostředí se dříve žilo. Proto by měly být uchovány pro další generace. V České republice péči o památky vymezuje Památkový zákon. Památky je nutné pravidelně udržovat. Bohužel při nedostatku finančních prostředků památky chátrají a poté je nutné je obnovovat. Většinou s vynaložením nemalých finančních prostředků. Obnovu lze provádět různými způsoby, například rekonstrukce, adaptace, přestavba nebo revitalizace. Revitalizace je termín spojený s různými oblastmi. Revitalizovat lze například krajinu, vodní toky, památky a také podniky.

V minulosti představovala oblast Kuksu spojení dvou naprosto odlišných věcí. Duchovní stránku v podobě hospitalu a rekreační stránku v podobě lázní. Lázně v Kuksu byly se všemi svými světskými radovánkami hojně navštěvovány a v době své největší slávy předčily i vyhlášené Karlovy Vary. Hrabě Špork dokázal skloubit funkčnost areálu s krásou barokní architektury. Hospital fungoval jako místo, kde dožívali své životy vysloužilí vojáci a starci z okolí. Milosrdní bratři provozovali v hospitalu i lékárnu, která sloužila také pro široké okolí. Pro pěstování bylinek využívali milosrdní bratři špitální zahradu. Lázně byly v průběhu let zničeny přírodní katastrofami, ale hospital pokračoval ve své činnosti. Bez větších investic areál však postupně chátral. Bylo tomu tak až do začátku 21. století, kdy se začala řešit možnost kompletní revitalizace, která by zachránila památku pro budoucí generace.

Současné změny v Kuksu a okolí vyplývají z realizace několika různých projektů, jejichž důvodem byla obnova památkových objektů v areálu. Tyto projekty se netýkají pouze budov hospitalu, ale i budov umístěných na druhém břehu řeky Labe v katastru obce, kde se dříve nacházely lázně. Tyto budovy jsou více zaměřeny na komerční využití. Další skupina projektu byla realizována pro podporu rozvoje cestovního ruchu v oblasti.

Nejvýznamnějším projektem je projekt Kuks – Granátové jablko. Který se týká obnovy hospitalu, jako Národní kulturní památky, jež má být s náležitou péčí, citlivě a vzorově zrekonstruována. V rámci tohoto projektu, byl kladen důraz na aktivity, které

souvisí se zdravotnickými a výtvarnými obory. Výsledkem byl vznik vzdělávacího centra, kde budou probíhat různé tematické přednášky a semináře pro odbornou i laickou veřejnost. Byly zpřístupněny depozitáře a knihovna, kde budou moci badatelé provádět výzkumy historie Kuksu. Původní podoba byla navracena i špitální zahradě, kterou budou v rámci své výuky využívat zejména studenti Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy, kteří v obnovených prostorech budou absolvovat části výuky. Díky tomuto projektu restaurátoři obnovili v hlavní chodbě hospitalu vzácné nástěnné malby z cyklu Tanec Smrti, které představují smrt v mnoha jejích podobách. Tyto malby se staly novým lákadlem k návštěvě a rozšířily stávající prohlídkové okruhy. Hlavním výsledkem tohoto projektu byla záchrana chátrající památky evropského významu a obnovení jejího využití. Cílem projektu revitalizace nebylo přeměnit hospital v objekt komerčního využití, ale přiblížit se původnímu poslání hospitalu. V tom lze spatřit unikátnost této obnovy.

Dalším projektem bylo zajištění dostupnosti atraktivit CR v oblasti. Tento projekt si kladl za cíl vybudování dopravní infrastruktury a vycházkového okruhu, který propojil atraktivitu CR v oblasti Kuksu. Komunikace jsou nyní upravené a pohyb po areálu je komfortní pro všechny účastníky. Součástí projektu byla také cílená propagace celého území. Cílem projektu Kuks - Braunův kraj bylo rozšířit nabídku služeb cestovního ruchu v oblasti a poskytnout marketingovou podporu. Díky destinačnímu managementu byly navrženy nové produkty cestovního ruchu. Projekt pomohl vzniku Naučné stezky Šporkův Kuks, která seznámí návštěvníky s dalšími zajímavými místy v oblasti. Webová stránka, propagační a reklamní materiály umožní naplánovat výlety a přinesou informace o lokalitě.

V projektu Kuks – Braunův kraj II byly obnoveny dvě bývalé lázeňské budovy. V jedné bylo vybudováno turistické informační centrum, které v areálu chybělo. Dalším nedostatkem areálu byla absence ubytovacích kapacit. Ty byly v rámci projektu vybudovány nad turistickým informačním centrem. Ve druhé lázeňské budově bude otevřena nejen stylová restaurace, ale také multifunkční centrum, které přispěje ke zlepšení života v obci při pořádání různých kulturních akcí. Tento projekt se setkal s největším nesouhlasem veřejnosti, protože obyvatelé se nechtěli vzdát hostince

U Prd'oly, který díky revitalizaci úplně změnil svou podobu a bude mít nového provozovatele.

Projekt obnovy Rentzovy barokní tiskárny a pouličního divadla v Kuksu a projekt záchrany drobné sochařské architektury doplní nabízené portfolio atraktivit. Tiskařské muzeum přiláká technicky zaměřené návštěvníky, kterým přiblíží toto řemeslo. Vedle toho pouliční divadlo představuje zajímavý doplněk aktivit pro děti i dospělé. Opravené drobné památky, které byly v dobách baroka nedílnou součástí krajiny, zvyšují kladný dojem z revitalizace. Budou motivací pro strávení dalšího času v oblasti formou nenáročných procházek.

Dalším významným projektem, který byl realizován, je výstavba cyklostezky Hradec Králové – Josefov – Kuks. Cyklostezka, která je součástí mezinárodní Labské stezky, byla vybudována pro potřeby rozvoje cestovního ruchu a zvýšení atraktivity regionu pro obyvatele i návštěvníky kraje. Existence cyklostezky je důležitá, protože návštěvníky „baví“ její všestrannost, využití pro kola, in-line bruslení i pěší. Vyřešila také problém bezpečnosti dopravy. V současné době je v popředí zájmu snaha o vybudování dalšího zázemí pro cyklisty a in-line bruslaře a současně o certifikaci „Cyklisté vítání“.

Zájem návštěvníků o hospital a okolní areál byl hodnocen prostřednictvím několika ukazatelů. Jedním z nich je analýza návštěvnosti hospitalu. Hospital Kuks sleduje návštěvnost prostřednictvím pokladního systému. Analýza návštěvnosti byla provedena s využitím těchto dat za období 2011 – 2013. Bylo zjištěno, že v tomto období docházelo u domácích návštěvníků k postupnému poklesu návštěvnosti přibližně o 10 % oproti předchozímu roku. Průběh návštěvnosti odpovídal obecnému trendu, kdy je během letních měsíců návštěvnost nejvyšší a mimo hlavní sezonu návštěvnost zvyšují tradičně pořádané kulturní akce, jako například podzimní vinobraní.

U skupiny zahraničních návštěvníků, kteří památku navštívili, se klesající trend neprojevil. Klesající trend návštěvnosti českých návštěvníků byl patrně způsobem informacemi o plánované revitalizaci, které zahraniční návštěvníci neměli.

Dalším ukazatelem, kterým je možné ověřit zvýšením zájmu o lokalitu, byla analýza návštěvnosti cyklostezky Hradec Králové – Josefov – Kuks. Tato analýza byla zpracována

na základě informací získaných z monitoringu návštěvnosti této cyklostezky v letech 2013 a 2014. Návštěvnost cyklostezky je opět sezónní záležitostí, nejvíce je využívána v letních měsících a za příznivého počasí na jaře a na podzim. Celkově vysoká návštěvnost cyklostezky se ve sledovaném období nijak neprojevila ve zvýšení návštěvnosti placených prohlídek. Probíhající revitalizace, která okolí památky proměnila ve staveniště a absence zázemí pro cyklisty způsobila, že cyklisté pouze areálem projeli bez prohlídky vnitřních expozic památky. Tato situace by se měla zlepšit plánovanou výstavbou zázemí pro cyklisty a další návštěvníky využívající cyklostezky – bezpečné parkovací kapacity na kola (parkovací věž), cyklo servis.

Dále bylo provedeno dotazníkové šetření. Z tohoto šetření vyplývá, že respondenti vědí, co znamená pojem revitalizace, a jsou obeznámeni s druhy revitalizací. Větší povědomí mají o revitalizaci historických budov, památek, parků, alejí, továren a průmyslových areálů. Převážná většina respondentů vidí v revitalizaci možnost zlepšení podmínek pro CR. Mezi respondenty nejznámější revitalizovaná místa patří areál hospitalu Kuks a park v Lednicko-valtickém areálu. Tato skutečnost je patrně způsobena velikostí a významem památek a výší investic do jejich obnovy. Na druhou stranu, poměrně velké procento respondentů o žádné konkrétní revitalizované památce nemá povědomí.

Z projektů v oblasti Kuksu je mezi respondenty nejvíce znám projekt cyklostezky Hradec Králové – Josefov – Kuks, o kterém se dozvěděli z tisku nebo z webových stránek. Protože cykloturistika zažívá v současné době velký rozvoj, vybudovaná cyklostezka spojuje dle respondentů kulturní a bezpečné sportovní vyžití. Dalším projektem je Kuks – Granátové jablko, u kterého respondenti oceňovali, že památka bude obnovena a nebude chátrat. Za největší lákadlo k návštěvě oblasti Kuks respondenti označili Hospital Kuks, dále přírodní krásy oblasti a tematické akce - eventy, které se v oblasti pořádají. K novým atraktivitám si návštěvníci budou muset najít cestu, kterou bude třeba podpořit jejich propagací.

Rodiny s dětmi nepovažují nabídku aktivit na dostatečnou. Tito respondenti by ocenili rozšíření nabídky speciálních akcí. S tímto segmentem uvažuje také marketingová strategie a připravuje pro rodiny s dětmi nové produkty. Jedná se například o dětská hřiště, dětské koutky, zelená bludiště a speciální prohlídky.

Většina respondentů využívá k návštěvě Kuksu automobil nebo kolo a vítá možnost využití nové cyklostezky. Větší část z nich však nepovažuje za účelné mít k dispozici půjčovnu kol či in-line bruslí.

Ženy v produktivním věku vyplnily dotazník nejčastěji, proto by bylo vhodné zacílit reklamu přímo na ně.

Po vyhodnocení výsledků z dotazníků bylo zřejmé, že některé otázky mohly být položeny jinak. Také by byla vhodná modifikace dotazníků s případným dalším doplněním otázek, týkajících se například bydliště respondentů. Odpovědi by měly větší vypovídací hodnotu. Výsledky dotazníkového šetření je možné dále využít pro potřeby nově vzniklého turistického informačního centra, jako podklad pro tvorbu nových produktů cestovního ruchu například pro rodiny s dětmi. K zajímavým výsledkům by bylo možné dojít, pokud by byl dotazník proveden znovu, v době po dokončení revitalizace areálu. Konfrontace obou dotazníků by mohla ukázat, jak se očekávání spojená s revitalizací setkala se skutečností.

Názory a informace od kastelána hospitalu Libora Švece se prolínají celou prací. Kastelán svými slovy potvrdil dosavadní nedostačující investice do památky a potřebu velké investice, která by zaručila záchranu této unikátní památky. Kastelán nastínil problematiku získávání dotací a nutných administrativních postupů jako zdoluhavý proces. Dle informací od kastelána byla investice ohrožena problémy ve výběrovém řízení, které se zkomplikovalo tím, že se odvolal jeden z účastníků řízení. Následná zpoždění v realizaci bylo náročné dohnat tak, aby výsledek revitalizace odpovídal požadavkům bez poklesu kvality díla. Pohled člověka, který se dlouhodobě pohybuje v oblasti, byl zajímavým dotvořením obrázku na oblast i revitalizaci samotnou.

6 Závěr

V dobách své největší slávy mohly lázně Kuks konkurovat vyhlášeným Karlovým Varům. Hospital Kuks a lázně byly vystavěny v dobách baroka, které je nazýváno dobou temna, ale v areálu lázní si návštěvníci už v této době užívali světských radovánek. Naproti tomu hospital byl připomínkou duchovní stránky té doby, připomínkou smrti, která byla v té době všudypřítomná. Memento Mori. Hrabě František Antonín Špork k výstavbě hospitalu povolal největší odborníky své doby. Celá oblast Kuksu je připomínkou velkoleposti areálu, který Špork dokázal vytvořit, a který zasadil tak citlivě do krajiny, že při každém pohledu je cítit duch místa, jeho genius loci.

Od roku 1995 je hospital Kuks Národní kulturní památkou. Stal se památkou evropského významu, kterou bylo a stále je důležité obnovit, revitalizovat. Revitalizace areálu hospitalu představuje jednu z největších investic do obnovy památek poslední doby. Díky citlivé revitalizaci hospitalu, přilehlých zahrad a okolí se podařilo navázat na původní využití památky, která díky tomu neztratila svou unikátní barokní tvář, kterou budou moci obdivovat budoucí generace návštěvníků. Během restaurátorských prací památka odkryla také svá tajná místa dlouhou dobu skrytá očím veřejnosti v podobě alegorických nástěnných maleb Tanců smrti. Pro komplexnost a větší požitek bylo důležité obnovit i přilehlá území bývalých lázní, aby bylo možné si představit, jak areál Kuksu vypadal dříve i z tohoto pohledu. V bývalých lázeňských budovách našly své místo nové atraktivy v podobě tiskařského muzea, turistického informačního centra, restaurace a ubytovacích kapacit. Společně s obnovenými komunikacemi a vycházkovým okruhem představují pro návštěvníky zázemí, které tu dříve chybělo. Obnovený areál hospitalu Kuks se stává pozoruhodným místem pro vyznavače kulturně-poznávacího, rekreačního i temného cestovního ruchu. Nově nabízené doplňkové aktivity zajistí příliv dalších rozličných skupin turistů, počínajíce milovníky gastronomie a končíce event turisty.

K rozvoji cestovního ruchu v oblasti významně přispěla i nově vybudovaná cyklostezka, která přivede do oblasti sportovně založené návštěvníky. Pro tyto návštěvníky je však nutné vybudovat další zázemí, které jim umožní komfortní pohyb po celém areálu.

K zvažovaným projektům, které rozšíří nabídku služeb pro cyklisty a umožní jim delší pobyt v lokalitě je parkovací dům pro kola či cyklo-servis.

Dle provedených analýz návštěvnosti je patrné, že každým rokem zájem o hospital klesá. Tento trend mohl být způsoben blížící se revitalizací a jejím průběhem. K analýze a porovnáním návštěvnosti v době před a po revitalizaci je ještě příliš brzy, hlavní sezóna, která poskytne data ke srovnání je teprve na začátku. Analýza návštěvnosti cyklostezky a dotazníkové šetření ukazují, že zájem turistů o tuto lokalitu je značný a dále roste. Je možné usuzovat, že dojde také k nárůstu návštěvnosti hospitalu. Tento pozitivní vývoj dokládá zvýšený zájem návštěvníků při otevření zrevitalizovaného hospitalu, který předčil očekávání. Nedá se sice předpokládat, že všichni navštíví vnitřní expozice, ale načerpané dojmy z obnoveného okolí hospitalu či cyklovýletu mohou být motivací k další návštěvě oblasti.

Je třeba zdůraznit, že je důležité využít velký potenciál zrevitalizovaných památek pro další rozvoj cestovního ruchu. Realizace projektů byla pouze začátkem pro návazné aktivity, které přilákají další návštěvníky. Důležité je nezapomenout také na rodiny s dětmi, jako na významnou cílovou skupinu. Nabídka produktů pro tuto skupinu je v současné době nedostatečná. Součástí Vize Kuks, je vybudování různých atrakcí právě pro rodiny s dětmi, jako například zelené bludiště, dětské hřiště a prohlídkové okruhy pro rodiny s dětmi. Aktuálně se také hledá řešení, jak zachránit unikátní sochařskou památku Braunův betlém. Obnova této památky by dále rozšířila nabídku služeb v oblasti o příjemnou procházku, jejíž cíl by byl výrazně lákavější. V neposlední řadě je nutné zmínit úlohu rozvíjejícího se destinačního managementu, který bude pro propagaci území klíčový.

Všechny výše uvedené výsledky nasvědčují tomu, že předpoklad cíle práce byl splněn. Revitalizace Kusku a jeho okolí má významný vliv na cestovní ruch. Díky revitalizaci byl do oblasti Kusku navrácen čilý ruch, téměř takový, který tu panoval za života hraběte Šporka.

7 Použité zdroje

7.1 Literární zdroje

- [1] BLAŽÍČEK, Oldřich a Rokytky HUGO. *Kuks: hospital a betlém*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1963. ISBN 2702863.
- [2] ČECH, Jiří. *Malá encyklopedie cestovního ruchu: vybrané pojmy v češtině a angličtině, definice, zkratky*. 1. vyd. Praha: Idea Servis, 1998, 130 s. ISBN 80-859-7019-8.
- [3] HÁJEK, Tomáš a Irena BUKAČOVÁ. *Příběh drobných památek: (od nezájmu až k fascinaci)*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB, 2001, 137 s. Krajina domova, sv. 1. ISBN 80-900-9039-7.
- [4] KALISTA, Zdeněk. *Tvář baroka: poznámky, které zabloudily na okraj života, skicář problémů a odpovědí*. Vyd. 2., (Včetně exilových vyd. 4.). Praha: Garamond, 2005, 196 s. ISBN 80-863-7990-6.
- [5] KIRÁLOVÁ, Alžbeta. *Marketing: destinace cestovního ruchu*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2003, 173 s. ISBN 80-861-1956-4.
- [6] KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu: Nové produkty z hlediska motivace účastníků cestovního ruchu, nové trendy v nabídce turismu pro specifické skupiny, názorné příklady ze zahraničí i z České republiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 207 s. ISBN 9788024746036.
- [7] METELKOVÁ, Petra. *Destinační management v České republice*. Brno, 2005. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/3910085/MSMT_MCR.pdf
- [8] MOUREK, Daniel. *Cykloturistika: současný stav a perspektivy v České republice*. Vyd. 1. Praha: CzechTourism, 2011, 129 s. ISBN 978-80-87560-00-6.
- [9] *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1998, 356 s. ISBN 80-200-0640-0.
- [10] OBEC KUKS. *Studie ekonomického hodnocení projektu: Zajištění dostupnosti atraktivit CR v obci Kuks*. 2011, 76 s.
- [11] ONDRÁČEK, Jan a Sylva HŘEBÍČKOVÁ. *Cykloturistika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007, 123 s. ISBN 978-802-1044-432.
- [12] PARMOVÁ, Dagmar, Vladimír DVOŘÁK a Iveta FRKOVÁ. *Kapitoly z cestovního ruchu pro praxi*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 2013, 177 s. ISBN 978-80-7394-406-3. Dostupné z: http://www.chanceinnature.cz/files/articles_files/KAPITOLY%20Z%20CESTOVN%C3%8DHU%20RUCHU%20PRO%20PRAXI.pdf
- [13] PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu: výkladový slovník*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002, 448 s. ISBN 80-239-0152-4.
- [14] POJSL, Miloslav a Vladimír LONDIN. *Dvanáct století naší architektury*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 1998, 203 s. ISBN 80-718-2060-1.

- [15] STIBRAL, Karel. *Proč je příroda krásná?: estetické vnímání přírody v novověku*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2005, 202 s., [16] s. barev. obr. příl. Bod. ISBN 80-736-3008-7.
- [16] ŠEDIVÝ, Vilém a Karel VRÁNA. *Vodní hospodářství: hydraulika, malé vodní nádrže, revitalizace krajiny*. Vyd. 1. Vodňany: Střední rybářská škola a Vyšší odborná škola vodního hospodářství a ekologie, 2011, 235 s. ISBN 978-80-87096-14-7.
- [17] ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Rekonverze vojenských brownfields*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, 218 s. ISBN 80-719-4836-5.
- [18] TROUSIL, Michal a Veronika JAŠÍKOVÁ. *Úvod do tvorby odborných prací*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 154 s. ISBN 978-807-4353-802.
- [19] VITÁKOVÁ, Marie. *Využití kulturních a přírodních památek pro cestovní ruch*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007. Dostupné z: <http://mmr.cz/getmedia/473a8dbe-5c92-4eef-818e-0252a54c8200/GetFile2.pdf>
- [20] ZELENKA, Josef. *Cestovní ruch: informační a komunikační technologie*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008, 239 s. ISBN 978-807-0415-146.

7.2 Internetové zdroje

- [21] Atlas Labské cyklotrasy v Královéhradeckém kraji. *Labská stezka: Atlas Labské cyklotrasy v ČR* [online]. 2012 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.labskastezka.cz/cz/atlas/labska-cyklotrasa-v-kralovehradeckem-kraji/>
- [22] Braunův kraj. *Revitalizace Kuks: co-delame* [online]. 2015 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.revitalizacekuks.cz/co-delame/braunuv-kraj/>
- [23] Cyklostezka Hradec Králové - Josefov - Kuks. *Regionální rada NUTS II Severovýchod: Realizované projekty* [online]. 2011 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.rada-severovychod.cz/realizovane-projekty/cyklostezka-hradec-kralove-josefov-kuks>
- [24] Cyklostezka Hradec Králové – Josefov – Kuks: O projektu. *Město Smiřice* [online]. 2013 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.mestosmirice.cz/default.php?id=392&ai=365&lang=cz&idk=855.1370524155&idka=>
- [25] Cyklostezka za Hradce Králové do Kuksu. *Revitalizace Kuks: Co děláme* [online]. 2015 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.revitalizacekuks.cz/co-delame/cyklostezka-do-kuksu/>
- [26] *Česko jede.cz: Česko jede* [online]. Copyright 2011-2014 [cit. 2014-12-07]. Dostupné z: <http://www.ceskojede.cz/rubriky/cesko-jede/>
- [27] Devět míst představí krásy Česka v celosvětové kampani. Kuks je mezi nimi. *Revitalizace Kuks: aktuality* [online]. 2013 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.revitalizacekuks.cz/?more=204&pageshowing=2#msg204>
- [28] Fotogalerie. *Hospital Kuks: Fota a panoramata* [online]. 2015 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.hospital-kuks.cz/fota-a-panoramata/fotogalerie/?pageshowing=2>
- [29] HENEBERG, Petr. Umíme přírodě vrátit, co jsme jí vzali?. *Třípól: rubriky, medicína a přírodověda* [online]. 2008 [cit. 2015-04-17]. Dostupné

- z: <http://www.3pol.cz/cz/rubriky/medicina-a-prirodoveda/840-umime-prirode-vratit-co-jsme-ji-vzali>
- [30] Hospital Kuks. *Hospital Kuks: Národní kulturní památka* [online]. 2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.hospital-kuks.cz/>
- [31] Ke stažení. *Česko jede: rubriky* [online]. 2011-2014 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskojede.cz/rubriky/ke-stazeni/>
- [32] Kdo jsme. *Revitalizace Kuks* [online]. 2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.revitalizacekuks.cz/kdo-jsme/?ftresult=v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1vy>
- [33] Konference Baroko aneb otevřete s námi Kuks. *Revitalizace Kuks: Co děláme - konference* [online]. 2015 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: www.revitalizacekuks.cz/co-delame/konference/baroko/?ftresult=otev%C5%99te+s+n%C3%A1mi+kuk
- [34] KRÁLOVÉHRADECKÁ LABSKÁ O.P.S. *Žádosti o poskytnutí dotace k projektu „Cyklostezka Hradec Králové – Josefov – Kuks*. 2010, 51 s.
- [35] Kuks - Braunův kraj. *Regionální rada NUTS II Severovýchod: Realizované projekty* [online]. 2011 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.rada-severovychod.cz/realizovane-projekty/kuks-braunuv-kraj>
- [36] Kuks - Granátové jablko. *Národní památkový ústav* [online]. 2003-2015 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/Kuks-Granatove-jablko/news/>
- [37] Kuks: ostrov barokního umění. *Příběhy Czechtourism* [online]. 2013 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://pribehy.czechtourism.com/cs/story/kuks/ostrov-barokniho-umeni.aspx>
- [38] LANGR, Jiří. Revitalizace zámeckých parků na Sychrově, v Ratibořicích a na hradě Grabštejn probíhaly díky příznivému počasí rychle. Další se plánují. *Kraj-lbc* [online]. 2015 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.kraj-lbc.cz/Revitalizace-zameckych-parku-na-Sychrove-v-Ratiboricich-a-na-hrade-Grabstejn-probihaly-diky-priznivemu-pocasi-rychle-Dalsi-se-planuji-n269947.htm>
- [39] Lednicko-valtický areál: 15. výročí zapsání kulturní krajiny na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. *Národní památkový ústav: Národní centrum divadla a tance ve Valticích* [online]. 2011 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/NCDT/news/8695-lednicko-valticky-areal-15-vyroci-zapsani-kulturni-krajiny-na-seznam-svetoveho-kulturniho-a-prirodniho-dedictvi-unesco-7-12-1996/>
- [40] Monitoring návštěvnosti labské stezky v královéhradeckém kraji. *Labská stezka* [online]. 2014 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.labskastezka.cz/ladmin/soubory/labskastezka/File/PDF/KHK-Zprava_monitoring-2014_10.pdf
- [41] Nadace *Partnerství* [online]. 2014 [cit. 2014-12-07]. Dostupné z: <http://www.nadacepartnerstvi.cz/>
- [42] Národní památkový ústav: vlastníci památek. *Obecné informace* [online]. 2003-2015 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/pro-vlastniky/obecne-informace/>

- [43] *Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy České republiky pro léta 2013-2020* [online]. 2014 [cit. 2014-12-07]. Dostupné z: <http://www.cyklodoprava.cz/file/cyklostrategie-2013-final/>
- [44] *Obnova památek 2007 - Rekonstrukce nebo konzervace?: sborník příspěvků k 7. konferenci*. 1. vydání. Praha: Studio Axis, spol. s r. o., 2007. Dostupné z: http://www.studioaxis.cz/data/USR_040_DATA/Pamatky07_sbornik_TEXTY.pdf
- [45] Památkový fond: památky s mezinárodním statutem. *Národní památkový ústav: odborníci a další zájemci, památky a památková péče* [online]. 2013-2015 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/pro-odborniky/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatky-s-mezinarodnim-statusem/>
- [46] Po bezmála půlmiliardové investici z evropských peněz se znovu otevírá barokní perla, národní kulturní památka Hospital Kuks. *Národní památkový ústav: Kuks - Granátové jablko* [online]. 2015 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/Kuks-Granatove-jablko/news/16109-po-bezmala-pulmiliardove-investici-z-evropskych-penez-se-znovu-otevira-barokni-perla-narodni-kulturni-pamatka-hospital-kuks/>
- [47] Příroda.cz: články. LÁGNER, Antonín. *Revitalizace říčních systémů* [online]. 2004 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.priroda.cz/clanky.php?detail=57>
- [48] Rentzova barokní tiskárna a pouliční divadlo v Kuksu. *Regionální rada NUTS II Severovýchod: Realizované projekty* [online]. 2011 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.rada-severovychod.cz/realizovane-projekty/rentzova-barokni-tiskarna-a-poulicni-divadlo-v-kuksu>
- [49] RENTZOVO MUZEUM BAROKNÍHO TISKU KUKS. *RENTZOVO MUZEUM: Kuks - Rentzova umělecká svoboda a klec* [online]. 2013 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.rentzovomuzeum.cz/>
- [50] Rentzovo muzeum barokního tisku v Kuksu. *Kudy z nudy: Aktivita a akce* [online]. 2014 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/aktivita-a-akce/aktivita/rentzovo-muzeum-barokniho-tisku-v-kuksu.aspx>
- [51] Restrukturalizace a revitalizace. *Firemní restrukturalizace* [online]. 2015 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.firemnirestrukturalizace.cz/index.html>
- [52] Revitalizace hospitalu Kuks začíná obnovou cest v obci. ŠTĚPÁNEK, Bohuslav. *Kurzy.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/tema/detail/revitalizace-hospitalu-kuks-zacina-obnovou-cest-v-obci-963232.html>
- [53] REVITALIZACE KUKS O. P. S. *Vize Kuks 2015 -2020*. 2014. Dostupné z: http://www.revitalizacekuks.cz/e_download.php?file=data/editor/37cs_1.pdf&original=VIZE+KUKS+2015-2020.pdf
- [54] REVITALIZACE KUKS O. P. S. *Výroční zpráva 2013*. 2014. Dostupné z: <http://www.revitalizacekuks.cz/kdo-jsme/>
- [55] Revitalizace odvodněných ploch - tůňe, mokřady, rašeliniště. *Dotace nature: Voda opatření* [online]. 2015 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.dotace.nature.cz/voda-opatreni/revitalizace-odvodnenych-ploch-tune-mokrady-raseliniste.html>

- [56] ŘEHOUNEK, Jan. Šporkové změnili dějiny Lysé nad Labem. *Historická šlechta* [online]. 2009 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.historickaslechta.cz/sporkove-zmenili-dejiny-lyse-nad-labem-id2009100073-2>
- [57] Slavnostní otevření cyklostezky: fotogalerie. *Město Smiřice: Cyklostezka Hradec Králové - Josefov - Kuks* [online]. 2013 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.mestosmirice.cz/pictures/118017766951b169c171835.jpg>
- [58] Slova od R. *Online slovník* [online]. [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.slovník.online-clanky.cz/r/strana-17/>
- [59] Statistika a analýzy: Statistika cestovního ruchu: Příjezdový cestovní ruch. *Ministerstvo pro místní rozvoj: Cestovní ruch* [online]. 2013 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Statistiky-Analyzy/Statistiky-cestovniho-ruchu-2013/Prijezdovy-cestovni-ruch>
- [60] Stručný průvodce kuskými dotacemi. *Hospital Kuks: projekt Kuks Granátové jablko* [online]. 2011-2014 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.hospital-kuks.cz/e_download.php?file=data/editor/45cs_1.pdf&original=projekty+KUKS+2011.pdf
- [61] UNESCO památky nehmotné. *České dědictví UNESCO* [online]. 2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky-nehmotne/>
- [62] V Kuksu se otevřelo muzeum mědirytky Michaela Rentze. *Revitalizace Kuks: Aktuality* [online]. 2014 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.revitalizacekuks.cz/?more=264&show_archiv=1
- [63] Záchrana drobné architektury. *Revitalizace Kuks: Co děláme* [online]. 2015 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.revitalizacekuks.cz/co-delame/zachrana-pamatek/?ftresult_menu=z%C3%A1chranadrobn%C3%A9architektury
- [64] Zajištění dostupnosti atraktivit CR v obci Kuks. *Regionální rada NUTS II Severovýchod: Realizované projekty* [online]. 2011 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.rada-severovychod.cz/realizovane-projekty/zajisteni-dostupnosti-atraktivit-cr-v-obci-kuks>
- [65] Zákon o státní památkové péči. *Národní památkový ústav* [online]. 2003-2015 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/zakon-o-statni-pamatkove-peci/>
- [66] Značka ke stažení. *Cyklisté vítání: O nás* [online]. 2005-2013 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.cyklistevitani.cz/o-nas/Znacka-ke-stazeni.aspx>
- [67] ŠVEC, Libor. *Sdělení mailem. (2014-11-27)*
- [68] TUZAR, Luboš. *Sdělení mailem. (2014-11-30)*

8 Seznam zkratk

CR – Cestovní ruch

ČR – Česká republika

MPR – městská památková rezervace

PR – Public Relations – vztah s veřejností

UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - Organizace
Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu

UNWTO – The United Nations World Tourism Organization – Světová organizace
cestovního ruchu

VPR – vesnická památková rezervace

9 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Zrevitalizovaný areál hospitalu Kuks - Národní kulturní památka	14
Obrázek 2 - Obnova Lednicko-valtického areálu	16
Obrázek 3 - Barokní památka Kuks	19
Obrázek 4 - Kostel Nejsvětější Trojice s hrobkou - Kuks	20
Obrázek 5 - Labská cyklotrasa Královéhradecký kraj.....	29
Obrázek 6 – Logo projektu Cyklisté vítáni a Česko jede.....	30
Obrázek 7 - Alegorické sochy Neřestí - Kuks.....	33
Obrázek 8 - Alegorické sochy Ctností - Kuks	33
Obrázek 9 - Braunův Betlém v Kuksu.....	34
Obrázek 10 - Kuks - celý komplex v době své slávy	35
Obrázek 11 - Nádvoří hospitalu před rekonstrukcí.....	36
Obrázek 12 -Socha malého křesťanského vojína umístněná na nádvoří hospitalu - před rekonstrukcí	36
Obrázek 13 - Zrekonstruované nádvoří Kuksu.....	37
Obrázek 14 - Stojany na kola v areálu hospitalu	38
Obrázek 15 - Část mostu k rekonstrukci	39
Obrázek 16 - Projekty obnovy Kuksu	42
Obrázek 17 - Letecký pohled na revitalizovaný hospital.....	43
Obrázek 18 - Chodba před restaurováním	44
Obrázek 19 - Chodba po restaurování.....	45
Obrázek 20 - Vyhlídka z vinohradu na hospital.....	46
Obrázek 21 - Obnovené bylinkové zahrady	47
Obrázek 22 - Dokončené práce na komunikacích.....	48
Obrázek 23 - Pamětní deska - Zajištění dostupnosti atraktivit CR - Kuks.....	49
Obrázek 24 - Cyklostezka Hradec Králové - Josefov – Kuks	50
Obrázek 25 - Cyklostezka Hradec Králové - Josefov - Kuks	51
Obrázek 26 - Naučná stezka Šporkův Kuks - naučný panel	52
Obrázek 27 - Propagace projektů revitalizace	52
Obrázek 28 - Turistické Informační centrum v Kuksu.....	53
Obrázek 29 - Rekonstruované budovy bývalých lázní Kuks	54
Obrázek 30 - Rentzovo barokní muzeum - před rekonstrukcí	55

Obrázek 31 - Rentzovo barokní muzeum - slavnostní otevření.....	55
Obrázek 32 - Rentzovo barokní muzeum - interiér	56
Obrázek 33 - Opravená socha Davida.....	57
Obrázek 34 - Kuks - Ostrov barokního umění - kampaň CzechTourism.....	64

10 Seznam grafů

Graf 1 - Návštěvnost hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky v roce 2011 – domácí návštěvníci	58
Graf 2 – Návštěvnost hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky v roce 2012 – domácí návštěvníci	59
Graf 3 - Návštěvnost Hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky 2013 – domácí návštěvníci	60
Graf 4 - Návštěvnost Hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky v roce 2011 – zahraniční návštěvníci.....	61
Graf 5 - Návštěvnost Hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky v roce 2012 – zahraniční turisté	62
Graf 6 - Návštěvnost Hospitalu, muzea farmacie a rodinné hrobky v roce 2013 – zahraniční turisté	63
Graf 7- Cyklostezka Hradec Králové - Kuks – návštěvnost v místě Kuks.....	65
Graf 8 - Co podle Vás znamená pojem "revitalizace"?.....	66
Graf 9 - Co podle Vás může být revitalizováno?	67
Graf 10 - Souhlasíte s tvrzením, že revitalizace je možností pro zlepšení podmínek pro cestovní ruch v daném místě?	67
Graf 11 - Je Vám známo, že na uvedených objektech probíhala nebo probíhá revitalizace?	68
Graf 12 - Znáte některý z uvedených projektů revitalizace v oblasti Kuksu?	69
Graf 13 - Co je pro Vás největším lákadlem k návštěvě oblasti Kuksu?	70
Graf 14 - Myslíte si, že nabídka akcí na Kuksu je pro rodiny s dětmi dostatečná?	70
Graf 15 - Uvítali byste zlepšení pro rodiny s dětmi?	71
Graf 16 - Jaký způsob dopravy byste nejspíš využili k návštěvě oblasti Kuksu?	71
Graf 17 - Je pro Vás zajímavá možnost využití nově vybudované cyklistické stezky?	72
Graf 18 - Motivuje Vás nová cyklistická stezka k návštěvě Kukska?	73
Graf 19 - Využili byste možnost půjčení kol či in-line bruslí?	73

11 Přílohy

Příloha č. 1 – Výkaz o návštěvnosti hospitalu Kuks - sledováno pokladním systémem, výkazy za rok 2011, 2012 a 2013

Zdroj: Švec [66]

Uzávěrka po okruzích - měsíční

Období: 2011

Datum tisku 27.11.2014 11:57

Organizace: Hospital a Betlém Kuks

Stanice:

Uživatel:

OKRUH - MĚSÍC	VÝKLAD			CELKEM	Počet prohl.
	ČESKÝ	PŘEKLAD	CIZOJAZYČNÝ		
HOSPITAL					
Leden 2011	29	0	0	29	1
Únor 2011	71	0	0	71	2
Březen 2011	15	0	3	18	4
Duben 2011	1383	0	45	1428	88
Květen 2011	2436	0	65	2501	141
Červen 2011	2694	0	145	2839	175
Červenec 2011	6915	0	27	6942	263
Srpen 2011	5809	0	75	5884	254
Září 2011	3618	0	145	3763	163
Ríjen 2011	1158	0	40	1198	81
Listopad 2011	376	0	0	376	22
Prosinec 2011	27	0	0	27	2
CELKEM	24531	0	545	25076	1196
MUZEUM FARMACIE					
Březen 2011	10	0	0	10	1
Duben 2011	662	0	0	662	64
Květen 2011	1087	0	0	1087	96
Červen 2011	1263	0	0	1263	115
Červenec 2011	2749	0	5	2754	206
Srpen 2011	2241	0	14	2255	195
Září 2011	1399	0	0	1399	130
Ríjen 2011	524	0	0	524	56
Listopad 2011	153	0	0	153	13
CELKEM	10088	0	19	10107	876
RODINNÁ HROBKA					
Leden 2011	29	0	0	29	1
Únor 2011	61	0	0	61	1
Duben 2011	570	0	0	570	82
Květen 2011	725	0	0	725	111
Červen 2011	1054	0	0	1054	142
Červenec 2011	3016	0	0	3016	316
Srpen 2011	2576	0	0	2576	329
Září 2011	1023	0	0	1023	142
Ríjen 2011	508	0	0	508	75
Listopad 2011	91	0	0	91	5
Prosinec 2011	17	0	0	17	1
CELKEM	9670	0	0	9670	1205
CELKEM za sestavu	44289	0	564	44853	3277

Dokument vystavil: Hospital a Betlém Kuks: Pokladna Kuks

Uzávěrka po okruzích - měsíční

Období: 2012
 Organizace: Hospital a Betlém Kuks
 Stanice: Všechny
 Uživatel: Pokladna Kuks

Datum tisku 27.11.2014 12:00

OKRUH - MĚSÍC	VÝKLAD			CELKEM	Počet prohl.
	ČESKÝ	PREKLAD	CIZOJAZYČNÝ		
HOSPITAL					
Leden 2012	15	0	0	15	1
Březen 2012	211	0	50	261	11
Duben 2012	1013	0	21	1034	73
Květen 2012	2466	0	50	2516	154
Červen 2012	2483	0	126	2609	164
Červenec 2012	5495	0	42	5537	298
Srpen 2012	5277	0	47	5324	290
Září 2012	3467	0	196	3663	176
Říjen 2012	660	0	77	737	53
Listopad 2012	179	0	42	221	14
CELKEM	21266	0	651	21917	1234
MUZEUM FARMACIE					
Leden 2012	15	0	0	15	1
Únor 2012	7	0	0	7	1
Březen 2012	98	0	0	98	5
Duben 2012	468	0	0	468	57
Květen 2012	1119	0	0	1119	119
Červen 2012	1092	0	35	1127	124
Červenec 2012	2381	0	0	2381	225
Srpen 2012	2695	0	0	2695	250
Září 2012	1206	0	0	1206	138
Říjen 2012	357	0	4	361	39
Listopad 2012	212	0	0	212	14
CELKEM	9650	0	39	9689	973
RODINNÁ HROBKA					
Březen 2012	91	0	0	91	3
Duben 2012	386	0	0	386	67
Květen 2012	1060	0	1	1061	136
Červen 2012	886	0	0	886	129
Červenec 2012	2323	0	0	2323	330
Srpen 2012	2455	0	0	2455	337
Září 2012	900	0	8	908	143
Říjen 2012	199	0	0	199	40
Listopad 2012	0	0	42	42	1
CELKEM	8300	0	51	8351	1186
CELKEM za sestavu	39216	0	741	39957	3393

Dokument vystavil: Hospital a Betlém Kuks; Pokladna Kuks

Uzávěrka po okruzích - měsíční

Období: 2013
 Organizace: Hospital a Betém Kuks
 Stanice: Všechny
 Uživatel: Pokladna Kuks

Datum tisku 27.11.2014 12:02

OKRUH - MĚSÍC	VÝKLAD			CELKEM	Počet prohl.
	ČESKÝ	PŘEKLAD	CIZOJAZYČNÝ		
HOSPITAL					
Březen 2013	140	0	61	201	21
Duben 2013	882	0	16	898	68
Květen 2013	2098	0	121	2219	168
Červen 2013	2285	0	98	2383	175
Červenec 2013	4994	0	100	5094	301
Srpen 2013	4958	0	37	4995	286
Září 2013	3151	0	104	3255	170
Říjen 2013	1229	0	57	1286	81
Listopad 2013	135	0	24	159	14
CELKEM	19872	0	618	20490	1284
MUZEUM FARMACIE					
Březen 2013	90	0	41	131	15
Duben 2013	517	0	0	517	47
Květen 2013	1012	0	0	1012	131
Červen 2013	1143	0	0	1143	127
Červenec 2013	2295	0	0	2295	242
Srpen 2013	2407	0	0	2407	241
Září 2013	1034	0	0	1034	119
Říjen 2013	498	0	0	498	52
Listopad 2013	104	0	0	104	12
CELKEM	9100	0	41	9141	986
RODINNÁ HROBKA					
Březen 2013	91	0	11	102	14
Duben 2013	478	0	0	478	53
Květen 2013	797	0	0	797	136
Červen 2013	936	0	16	952	133
Červenec 2013	1919	0	0	1919	313
Srpen 2013	2132	0	0	2132	302
Září 2013	628	0	0	628	112
Říjen 2013	425	0	0	425	59
CELKEM	7406	0	27	7433	1122
CELKEM za sestavu	36378	0	686	37064	3392

Dokument vystavil: Hospital a Betém Kuks; Pokladna Kuks

Príloha č. 2 – Monitoring návštevnosti cyklostezky Hradec Králové – Josefov- Kuks

Zdroj: Tuzar [67]

srovnání rok 2013 - 2014			
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ		KUKS	
LABSKÁ STEZKA	za 2 roky	2013	2014
celkově	186529	97762	88767
Duben (rok 2013 od 17.4)	14499	5150	9349
Květen	25665	15164	10501
Červen	27603	15959	11644
Červenec	42029	25459	16570
Srpen	35973	20958	15015
Září	17657	8718	8939
Říjen	10306	5572	4734
Listopad		782	
ROK 2013			
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ		KUKS	
LABSKÁ STEZKA	KHK001	KHK001 cyklo	KHK001 pesi
Duben (17.4. - 30.4.2013)	5 150	4 113	1 037
Květen	15164	12869	2295
Červen	15959	13572	2387
Červenec	25459	22116	3343
Srpen	20958	18218	2740
Září	8718	7587	1131
Říjen	5 572	4 658	914
Listopad (1.11. - 20.11.2013)	782	563	219
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ			
LABSKÁ STEZKA		KUKS	
	KHK001	KHK001 cyklo	KHK001 pesi
Záznamy celkem	97 762	83 696	14 066
Denní maximum	Ned 19. Kvě 2013 (2 919)	Ned 19. Kvě 2013 (2 597)	Sob 06. Čer 2013 (420)
Denní minimum	Stř 20. Lis 2013 (1)	Ned 03. Lis 2013 (7)	Úte 05. Lis 2013 (1)
Nejfrekventovanější den	Neděle	Neděle	Sobota
Hodinový průměr	19	16	3
Denní průměr	448	384	65
Měsíční průměr	12 220	10 462	1 758
ROK 2014			
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ		KUKS	
LABSKÁ STEZKA	KHK001	KHK001 cyklo	KHK001 pesi
Leden	1 598	994	604
Únor	2 177	1 487	690
Březen	8 240	6 901	1 339
Duben	9 349	7 998	1 351
Květen	10 501	9 063	1 438
Červen	11 644	9 999	1 645
Červenec	16 570	14 304	2 266
Srpen	15 015	13 043	1 972
Září	8 939	7 778	1 161
Říjen	4 734	3 837	897
Listopad			
Prosinec			
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ			
LABSKÁ STEZKA		KUKS	
	KHK001	KHK001 cyklo	KHK001 pesi
Záznamy celkem	88 767	75 404	13 363
Denní maximum	Čtv 01. Kvě 2014 (1 315)	Čtv 01. Kvě 2014 (1 195)	Čtv 03. Čer 2014 (228)
Denní minimum	Ned 23. Bře 2014 (9)	Pon 20. Led 2014 (2)	Stř 15. Led 2014 (4)
Nejfrekventovanější den	Sobota	Sobota	Sobota
Hodinový průměr	12	10	2
Denní průměr	292	248	44
Měsíční průměr	8 877	7 540	1 336

Příloha č. 3

Rozhovor s kastelánem Kuks Bc. Liborem Švecem byl veden 13. 4. 2013.

Jaké jsou rozdíly mezi projekty, které tu probíhají, Granátové jablko, cyklistická stezka a další navazující projekty?

Mezi těmito projekty je určitá synergie, všechny projekty, které tady probíhají, jsou trochu odlišné. Na jedné straně je Hospital Kuks a projekt Granátové jablko, Národní památkový ústav, respektive ministerstvo kultury a to, co probíhá na druhé straně, to jsou různé subjekty, jak obecní tak soukromé nebo pod OPS Revitalizace Kuksu. Je důležité odlišovat, že hlavní projekt Granátové jablko, je z integrovaného operačního programu, to co probíhá na druhé straně je z ROPU -regionální operační program, plus jsou tam navazující projekty, jako třeba cyklostezka a tak dále. Samozřejmě se vše nějakým způsobem váže na cestovní ruch, a to především proto, že tato lokalita je zaměřená na příjezdový cestovní ruch, s tím že, infrastruktura, projekt, který tady proběhl, se netýká jenom projektu čistě cestovního ruchu, ale že se dotýká i obyvatel, kteří tady v této oblasti žijí, a to je dobře. V obci je to opravdu hodně zaměřené na cestovní ruch. Projekty, které se týkají třeba obnovy školek a takové, jsou zatím v pozadí. Nicméně je dobře, že to tady je, jak to je, na to navazují další projekty, které této oblasti pomohou.

Počítáte i s nějakými speciálními projekty, které by se vztahovaly na rodiny s dětmi?

Myslím si, že třeba pro rodinu jako takovou, bude možné využít už cyklostezku samotnou, která zlepší dostupnost místa jinak než autem nebo vlakem. Také tu máme takové „malo-projekty“, kdy nám tu jezdí pára a dále různé akce jako je vinobraní nebo třeba vánoční trhy, to jsou věci, které rodina ocení, když jede na památku, typicky na výlet, ne za poznáním, ale čistě strávit někde čas, poté samozřejmě ocení zpětně fungování místních restaurací, které tady je v současné době téměř nulové, funguje jedna hospoda u Labe, ale jinak tu není žádná jiná možnost, jak se stravovat, když tu chcete strávit nějaký čas. Před lety tu ještě fungovala naše restaurace u parkoviště, to vše je pryč a navazuje to na obnovu stavebně technického charakteru, protože v současnosti ji není možné provozovat z hlediska důvodů hygienických, fungování kanalizace. To jsou problémy, které není schopen kdokoliv jakkoliv vyřešit. Když to konkrétně vztáhnu na hospital, tak se tu bude řešit nejen obnova památky jako takové,

ale vznikne tady i obnova okolního areálu, třeba zahrady, kdy se obnoví ta původní špitální zahrada, pěstební. Budou se zde pěstovat bylinky a ovocné stromy a tak dále, bude možné se zde něco naučit. Myslím, že to bude příjemně strávený čas pro rodinu, která si něco okoukne, jak se co pěstovalo od počátku 18. století, může strávit nějaký čas v zahradě, ne čistě v expozicích památky, kde to děti zase až tak převážně nebaví. Musím, ale pyšně říci, že hospital je trošku atypický v prohlídce. Není pouze procházka nebo prohlídka klasickou zámeckou expozicí, kde se dozvíte, kde který šálek byl ze kterého století. U nás se přeci jen člověk prochází přes model hospitalu, kostel a jsou zde i sochy, je to prostě takové trochu živější, atypické. Plus muzeum farmacie v expozicích, kde si děti mohou vyrobit v původních strojích pilulky, čípky a tak dále, mohou využít původní stroje, zapojí se trošku jinak, je to aktivnější. Pro dospělé je zde galerie vín, které si mohou ochutnat, máme tu místní víno kukské nebo česká vína z různých vinařství. Je možné zde strávit čas různými způsoby. Navštívit betlém a procházkou projít zpět na Kuks a poté zajet cyklostezkou třeba někam do míst poblíž Hradci Králové. Toto místo není atrakce a doufám, že se k tomu nikdy nedostaneme, pořád to je duchovní památka, která má nějaký charakter využití. Pokud se podaří naplnit projekt, vzniknou zde různé vzdělávací programy a projekty, ať už od primárního vzdělávání přes základní uměleckou školu po další věci. Máme tu 10 partnerů a díky tomuto projektu bude hospital, sloužit jako vzdělávací regionální centrum. Spolupracujeme s Jaroměří a také s Univerzitou Karlovou, farmaceutickou fakultou, která už tady v současné době sídlí.

Myslíte tedy, že tento projekt přinese oblasti rozvoj?

Každopádně. Památka v současné době slouží především jako návštěvní místo, kde rodina včetně dětí pozná nějakou dobu, něco se dozví, ale v současné době je to spíš nárazové. Kdy většina návštěvníků navštíví Kuks v době konání různých kulturních akcí, kdy zde může strávit třeba celý den, má se kde najíst, užije si třeba koncert a další. Proto si myslím, že projekt obnovy má smysl. Investice, které v posledních letech probíhaly na hospitalu byly v řádu jednotek milionů. To je bohužel pro tak velkou památku nedostačující. Od druhé světové války se většina budov postupně vyprazdňovala a jinak se nevyužívala.

Jsou to tedy dobře investované peníze?

Já jsem tu 11 rokem a doposud se památka svým způsobem opomíjela. Snažili jsme se nějakým způsobem ten zub času pozastavit, ale vždycky to byly, vzhledem k velikosti památky, takové kapičky, takže tohle je koncepčnější, dlouhodobější akce, která památku

posune dále ve stavebně technickém pojetí. Podaří se zde obnovit kanalizace a tak dále, to jsou zásahy finančně neúnosné, takže pomocí státních dotací v současné době nerealizovatelné. Doufáme, že se podaří vdechnout rozumně náplň tomuto objektu, prostorám, které v současné době zejí prázdnotou. Myslím si, že vzhledem k tomu charakteru těch místností a hodnotnosti, tím že je to zde pořád národní kulturní památka, že se nám to podaří. Samozřejmě severní křídlo, to nejhodnotnější, pořád zůstane expoziční, původní prostory, lékárna, kostel a tak dále, to se nemění, ale další možnosti tady jsou, takže potenciál využití památky je velký. Tento projekt je prostředek, aby se památka stabilizovala stavebně a následně využila, to je jeho cílem.

V čem byl problém, proč se projekt prodlužoval a byl problém se začátkem revitalizace?

Hlavní část projektu vznikla v roce 2006 z iniciativy královéhradeckého kraje, byly tady různé návrhy na využití toho objektu, které se ne vždy slučovaly dle mého osobního názoru s charakterem toho objektu, různé druhy muzeí, sídla různých institucí nebo třeba hotel. Nicméně se snad podařilo najít rozumnou cestu, to ukáže čas. Od roku 2009, byl projekt čistě administrativně v intencích národního památkového ústavu, podařilo se ho vyadministrovat, pak se začalo komplikovat výběrové řízení, i ze strany zřizovatele Ministerstva kultury a schvalování zadávacího projektu, když už se podařilo nějakým způsobem dostat projekt do světa, tak začaly problémy v rámci výběrového řízení mezi firmami, které se odvolávaly, tato problematika záležela na legislativě, rozdíl mezi cenami byl velký, proto se některé firmy odvolaly k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Dle oficiálního vyjádření se jedna firma může nadále účastnit výběrového řízení, což je pro projekt velmi důležité. Pokud by k tomuto nedošlo a výběrové řízení se muselo opakovat a k revitalizaci by nemuselo dojít, protože by se časově nedala stihnout. Nicméně památka, bude po dobu realizace až do konce roku 2014 veřejnosti přístupná, samozřejmě budou zde omezení, co se týká přístupnosti nádvoří, jakmile bude nádvoří rozkopané a bude se dělat kanalizace, tak se uzavře, je to jednodušší, nicméně severní křídlo se budeme snažit udržet stále v sezónních otevíracích dobách přístupný veřejnosti, stejně jako nějaké akce, které zůstanou stejně jako v minulých letech, takže památka bude svým způsobem dýchat dál. Existují zde ale omezení, protože se část stavební zúžila na 18 měsíců, předtím to bylo 36 měsíců, rok 2014 je limitní, ten nemůžeme překročit. A po té nastává pětileté období udržitelnosti, kdy se začne krájet chleba, kdy bude stěžejní se ujistit, jestli je projekt životaschopný a tak dále. Památka

bude v tu dobu opravená a bude tady navěky, to už nikdo nezmění. Je to historický okamžik, možnost s hospitém, obcí nebo regionem něco zásadního udělat, protože si myslím, že potenciál tady je, v rámci kraje, v rámci republiky i v rámci evropského kulturního dědictví. Jedná se o evropské peníze, tak doufáme, že na to Evropa bude pohlížet kladně.

Fáze 18 měsíců bude vyloženě stavební část a pak bude navazovat další fáze, která už není součástí toho projektu?

To je součástí toho projektu. Byla tam fáze administrativní přípravy a získání dotace, to se počítá právě u nás od 1. 6. 2009 zhruba, po té se počítá s fází realizační, v které je i ta stavební část, výběrové řízení a tak dále a poté nastává pětileté období udržitelnosti, takhle je to dáno. Projekty jsou takhle dané, celé je to tak sledováno. Poté po roce 2020, zatím nevíme, co se bude dít s památkou, ale doufejme, že bude dál udržitelná. Nebo naopak, že třeba budou navazovat další projekty. Neznamená to, že se uzavře. Máme těch 10 partnerů a neznamená to, že nemůže být někdo dál, tak to není. Ale poté době, pokud bude projekt životaschopný, dál se bude nějakým způsobem rozvíjet. Takže tenhle projekt dál pokračuje až do roku 2020. Jsou třeba projekty financované třeba z norských peněz, v nich jde čistě o obnovu té památky, tady v našem případě jde hlavně o využití, ta stavba byla jenom prostředkem pro využití, smyslem tohoto projektu je naplnit nevyužívané Národní kulturní památky. Náš projekt patří v integrovaném operačním programu ke vzdělávacím programům. Proto se nelze jakkoliv ani se dotýkat nějakých komerčních aktivit. My budeme na takzvané udržitelné nule, nebudeme moc i dělat v té pětileté době žádný zisk. Samozřejmě projekt musí být samofinancovatelný nějakým způsobem, ale proto jsou nastaveny vzdělávací programy, kdy účastníci budou platit za ubytování a za stravu, ale nebude možné to, že by přijela firma XY a udělala si tady v průběhu těch pěti let nějakou svoji komerční aktivitu, za kterou by nám zaplatila, což se děje doposud. My jsme příspěvková organizace, v současné době, což zůstane dále, ale nemůžeme si zde udělat raut a celodenní akci, za kterou máme zapláceno, to v průběhu té doby nebude možné. To až po těch pěti letech. Tím, že dochází téměř ze 100% k obnově památky z evropských peněz, tak to bude opravdu čistě nekomerční.

Jaké změny v návštěvnosti po ukončení revitalizace očekáváte?

Kuks vždy patřil mezi nejvíce navštěvované památky v regionu i kraji a nerad bych říkal, že v době před revitalizací nebylo nic, a díky revitalizaci nastane boom. Očekávání zvýšení návštěvnosti tu samozřejmě jsou, ale myslím, že se stále bude jednat pouze o

sezónní záležitost, tak jako tomu bylo v historii. Jsme malá obec, a mimo sezónu tu žijeme normálním životem. A to si myslím, že žádná revitalizace nezmění, to je můj osobní názor.

Počítáte s propagací? Je to součástí projektu?

Určitě. Konaly se konference k zahájení, musíme dokládat monitoring. Každé období má svoji čtvrtletní fázi, kdy musíme dokládat publicitu projektu, probíhají různé konference, jak v lázních v regionu tak i přímo v Hradci Králové.

Příloha č. 4

Otázky dotazník

- 1) Setkali jste se s pojmem revitalizace?
  - a) ano
  - b) ne

- 2) Co podle Vás znamená pojem revitalizace?
  - a) obnovení, oživení, asanace, rekultivace
  - b) zánik, zničení, zpusťování, zdemolování
  - c) nechat ležet ladem, nevyužívat

- 3) Souhlasíte s revitalizací?
  - a) ano
  - b) ne
  - c) nevím

- 4) Co podle Vás může být revitalizováno?
  - a) národní kultura, zvyky a jazyky
  - b) vodní toky
  - c) parky a aleje
  - d) továrny a průmyslové areály
  - e) historické budovy a památky
  - f) nevím

- 5) Vidíte v revitalizaci možnost zlepšení podmínek pro cestovní ruch v daném místě?
  - a) ano
  - b) spíše ano
  - c) spíše ne
  - d) ne
  - e) nevím

- 6) Je Vám známo, že na níže uvedených objektech probíhá nebo probíhala revitalizace? Pokud ano, označte ho. Pokud se nevyskytuje v nabídce, uveďte níže.
  - a) Železářny Vítkovice
  - b) Hospital Kuks
  - c) Lipová alej v Babiččině údolí u Ratibořic
  - d) Trčkovo náměstí v Opočně
  - e) Sázavská sklářská huť František
  - f) park v Lednicko-valtickém areálu

- g) památková zóna města Napajedla
  - h) památková rezervace lidové architektury Betlém Hlinsko
  - i) jiný - .....
  - j) nevím o tom
- 7) Podniká Vaše domácnost výlety po okolí v rámci Královéhradeckého kraje?
- a) ano
  - b) ne
- 8) Znáte některé z níže uvedených projektů revitalizace v oblasti Kuksu?
- a) Kuks Granátové jablko
  - b) Cyklostezka Hradec Králové -Josefov - Kuks
  - c) Kuks Braunův Kraj
  - d) Rentzova barokní tiskárna a pouliční divadlo v Kuksu
  - e) Zajištění dostupnosti atraktivit cestovního ruchu v oblasti Kuksu
  - f) Přeshraniční projekty - Šlechtická sídla a cestovní ruch, Vojenské památky a cestovní ruch, Voda a cestovní ruch
  - g) neznám žádný z nich
- 9) Co je pro Vás největším lákadlem k návštěvě oblasti Kuksu?
- a) Hospital Kuks
  - b) České farmaceutické muzeum
  - c) Hraběcí hrobka
  - d) Braunův betlém
  - e) nově vznikající Rentzova barokní tiskárna
  - f) přírodní krásy Kukska
  - g) tematické akce - vinobraní, vánoční trhy, festival divadla, Hudební léto, Vítání jara
- 10)Myslíte si, že nabídka akcí pro rodiny s dětmi je dostatečná?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
- 11)Jaké zlepšení pro rodiny s dětmi byste uvítali?
- a) průvodcování v kostýmech
  - b) speciální okruhy a expozice pro rodiny s dětmi
  - c) interaktivní prohlídka
  - d) dětské hřiště
  - e) dětský koutek
- 12)Jaký způsob dopravy byste nejspíš využili k návštěvě oblasti Kuksu?

- a) pěšky
- b) vlakem
- c) na kole
- d) autobusem
- e) autem

13) Je pro Vás zajímavá možnost využití nově vybudované cyklistické stezky?

- a) ano
- b) ne

14) Motivuje Vás nová cyklistická stezka k návštěvě Kukska?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne
- e) nevím

15) Pohlaví respondenta

- a) žena
- b) muž

16) Věk respondenta

- a) 18-30 let
- b) 31-45 let
- c) 46-60 let
- d) 61 a víc